

A NYOMORÉK

Artúr és Laura

Történet Artúrról, Lauráról és egy *Lappangó* című festményről
két felvonásban

*Kedves Nyomorék barátom s minden mozgássérült
tisztelőtére íródott a darab... Tanulhatnánk tőlük mi,
kétlábúak... Emberséget? Életerőt?*

F. A.

Szereplők:

ARTÚR

LAURA

ÖREGEM

IZABELLA NŐVÉR (a szövegben csak Izabella)

ORVOSNŐ

BRÚNÓ ATYA (a szövegben csak Atya)

RUDOLF ÚR (a szövegben csak Jótékony)

IGAZGATÓ

IGAZGATÓHELYETTES (a szövegben csak Helyettes)

PSZICHOLÓGUS

I. ORVOS

II. ORVOS

JUCIKA

MAMUS

KLÁRA

ZUBÁK

HORVÁTH

KÁLMÁN

FOTÓS

NŐVÉR

Mozgássérültek, nővérek, orvosok

I. FELVONÁS

I. KÉP

1. jelenet

Roppant szürke, barátságatlan nappali. Hatalmas hodály. A bal oldali ajtó a földszinti szobákba vezet, a jobb oldali a tévészobába. A középső, hatalmas üvegajtó a folyosóra nyílik. Az üvegen keresztül látszik a lehangoló, de tiszta, steril folyosó. A teremben asztalok, székek, könyvszekrény. Artúr és Öregem lázasan sakkoznak. A kis asztalon a táblán kívül hamutálca, újságok, mindenféle kacat.

ARTÚR: Elveszted, Öregem.

ÖREGEM: Valószínű.

ARTÚR: Gyakoroljál, gyakoroljál!... A ló nagyon jó helyen van... Gondolkozz egy kicsit!...

ÖREGEM: Képtelen vagyok hajnalban gondolkodni. *(Rágyújt.)*

ARTÚR: Amúgy is képtelen vagy ilyesmire, mindegy...

ÖREGEM: Gyűjtsak meg neked is egyet?

ARTÚR: Anyukádat gyűjtsd meg! Eddig is magam gyűjtöttem! *(Hosszadalmas „nyavalygással”, de rágyújt.)*

ÖREGEM: Magánügy.

ARTÚR: Hoztál kávét?

ÖREGEM: Ja, prima ötlet. *(Hatalmas oldaltáskájából előhalássza a termoszt s két műanyag poharat. Önt.)*

ARTÚR: Marhára unom a sakkot. *(Szünet.)* Fiacskám, te egyre pocsekábbul játszol... *(Szünet.)* Szívesen lezavarnék egy pókert... vagy prefit... Sajnos, a hazardjátékokat tiltja az otthon szabályzata...

ÖREGEM: Hazardjáték?... Marhaság...

ARTÚR: Az. Ezt a rohadt kócerájt megtömték nyomorékokkal, de azért vigyázzunk az erkölcsökre. Nyomorult erkölcsök...

ÖREGEM: *(Szünet.)* Amúgy, faszikám, rántottál valamit az utóbbi időben?

ARTÚR: *(Kaján vigyor.)* Kegyelmes hucigádat kéne berántani.

ÖREGEM: Na, komolyan...

ARTÚR: Izabella nővért kellene meggyömöszölni...

ÖREGEM: A főnöknőd a pipi?...

ARTÚR: Az. Fix, hogy én lennék az egyetlen épkézláb ember az életében...

ÖREGEM: Nézd, fiam, ha van gusztusod hozzá, csak rajta...

ARTÚR: Látod, ez az. (*Fintor.*) Inkább átengedem neked.

ÖREGEM: Kösz. Akkor inkább a szent élet. (*Szünet.*) Szüleid jól vannak?

ARTÚR: Nélkülem biztos jól.

ÖREGEM: Te akartad.

ARTÚR: Persze, hogy én akartam. Nekik is jobb, nekem is. Tudod, milyen bosszantó, ha körülötted mindenki kétlábú? Az a piszok nagy részvét...

ÖREGEM: Feltételezem. Viszont tudok számtalan...

ARTÚR: Persze, épeszű családokban... a tisztelt őseim tősgyökeres kispolgárok...

ÖREGEM: Relatív.

ARTÚR: Nénikéd relatív. Hagyjuk a rizsát. Inkább tegyél cukrot a kávéba. Egy csapott kanállal kérek. (*Öregem cukrot lötytyint a kávéba.*)

ÖREGEM: Tejet?

ARTÚR: (*Legyint.*) Tudod jól!

ÖREGEM: (*Kortyol egyet.*) Hallom, a nővéred nemsokára férjhez megy.

ARTÚR: Remek. Legalább rendszeresen fogják ketyerészni. Szül egy halom gyereket, s az urával boldogan élnek, míg meg nem halnak. Ámen! Köpök az egészre. (*Szünet.*) Milyen szép lenne egy párhuzamos világ. Mindenki tolókokcsiban... Kész gyönyör... Nem?...

ÖREGEM: Gusztus kérdése. Egy biztos, öcsikém, szellemileg rohadsz. (*Szünet.*) A Galéria vezetősége, lehet, hogy beleegyezik... Kiállítják a képeidet... lehet... még tárgyalok...

ARTÚR: Csak ne legyen jótékonysági zamata.

ÖREGEM: Nem tudják, hogy mozgássérült vagy. Az impresszáriód-ként mutatkoztam be.

ARTÚR: Helyes. Végre egy normális kétlábú. (*Vigyor.*)

ÖREGEM: (*Szünet.*) Nem szoktál reggelizni?

ARTÚR: Minek? Elég, ha kétszer eszem naponta. Nem fogyasztok energiát talpalásra. Kényelmesebb kerekeken gurulni. Megpróbálsz?

ÖREGEM: Szívesen, de te addig sétálg egyet. (*Vigyor.*)

ARTÚR: Elvből nem állok fel! (*Sátáni vigyor.*)

ÖREGEM: Ha akarod, elviszlek délelőtt a városba.

ARTÚR: Nem lehet. Nemsokára jön egy jótékonyági hapsi vendégségbe. Néhány napig vesztegár. Képzeld, még énekelni is akarnak az ürgének. Kész cirkus.

ÖREGEM: Nem irigyellek. (*Szünet.*) Kár. Az öreg Rydernek nyílt tárlata. Érdemes megnézni. Az öreg remekül úzi az ipart. Utána elmentünk volna sörözni...

ARTÚR: ... egy csapolt bajorra...

ÖREGEM: Ja. Inci mama antikváriumában is láttam néhány új kiadványt.

ARTÚR: Elhiszem. Sajna, teljes zárlat. (*Szünet.*) Te, itt van még néhány képem. Csinálj velük valamit.

ÖREGEM: Oké. Ha jók, majd illusztrálok velük írásokat.

ARTÚR: Hoztál újságot?

ÖREGEM: (*Előszedi.*) Majdnem elfelejtettem...

ARTÚR: Benne vagy?

ÖREGEM: Mint mindig.

ARTÚR: Persze, persze, a szerkesztő úr nélkül tönkremenne a kiadó.

ÖREGEM: Ha jobban belegondolok...

ARTÚR: Zabálni való az önbizalmod...

ÖREGEM: Ja, üdvözölt a Tetű.

ARTÚR: Kösz. Viszont üdvözlöm a főszerkesztőt.

ÖREGEM: (*Szünet.*) Hagyjak egy-két doboz cigit?

ARTÚR: Inkább ne. Ha a bestia meglátja, patáliát csap. Úgy bánik velem, mintha taknyos kölkök lennék.

ÖREGEM: A rántani való pipike?

ARTÚR: Ja, Izabella nővér.

ÖREGEM: Ahogy akarod. (*Szünet.*) Lassan mennem kell. (*Szünet.*) Feladom. Királynő nélkül nem lehet hancúrozni.

ARTÚR: Már ideje volt.

ÖREGEM: (*Elnyomja a csikket.*) Vár a meló.

ARTÚR: ... meg a reggeli fröccs...

ÖREGEM: Többek között.

ARTÚR: (*Szünet.*) Csak ügyesen, Öregem!

ÖREGEM: Persze, persze... Nemsokára eljövök megint... talán a hét elején... vigyázz magadra, fiacsám! (*Hozzáhajol.*) Figyelmedbe ajánlom azt a fiatal nővért...

ARTÚR: Megszólalt a tömény tapasztalat...

ÖREGEM: Helló.

ARTÚR: Helló.

2. jelenet

Artúr pakolászik. Izabella ront be.

IZABELLA: Már megint nem volt reggelin.

ARTÚR: Nem. *(Halkan büfög.)*

IZABELLA: És reggeli misén sem.

ARTÚR: Azon pláne. *(Hangosan büfög.)*

IZABELLA: Mit büfög az arcomba?!

ARTÚR: A markába nem bírok.

IZABELLA: Mit gondol, meddig fogom tolerálni a kilengéseit? A végtelenségig? Kénytelen leszek önt megbüntetni!

ARTÚR: Sarokba állít? Megtiltja, hogy felálljak? *(Vigyor.)*

IZABELLA: Nem. Megtiltom, hogy látogassák, s megtiltom, hogy mázoljon. *(Szünet.)* Megint dohányzott.

ARTÚR: Le van szarva...

IZABELLA: Mi ez? Szennylap?

ARTÚR: Adja vissza!

IZABELLA: Ez a szemébe megy!

ORVOSNŐ: *(Beviharzik.)* Ááá, itt van Artúr. Mi baj, Izabella nővér?

IZABELLA: Megint nem volt reggeli misén és reggelin.

ORVOSNŐ: Artúr, tudja nagyon jól, hogy illik a reggeli misére eljárni. A reggelit sem szabad kihagyni. Árthat az egészségének. Mennyi baj van magával! Miért nem tudja a szobájában megvárni a vizitet? Nekem kell a pácienszt zavargászni. Mindjárt jönnek a többiek. Mégsem helyes a magatartása. Na, nem baj. Jól érzi magát?

ARTÚR: Kitűnően. Különösen feldobódom, ha megpillantom Izabella nővér szűzies ábrázatát.

ORVOSNŐ: Ne gúnyolódjon!

IZABELLA: *(Rendbe teszi a nappalit.)* Addig csinálja, míg rá nem fázik.

ORVOSNŐ: Emelje fel! *(Szívét, tüdejét hallgatja.)* Mondja: ááá!

ARTÚR: Áááááááá! *(Félelmetesen bög.)*

ORVOSNŐ: Jesszus Mária! Micsoda dohánybűz! Miért dohányzik?

IZABELLA: Csak telefüstöli a nappalit.

ARTÚR: Remélem, megfullad, cenecun.

ORVOSNŐ: Nem lenne szabad cigarettáznia. Az ön tüdeje roppant érzékeny.

IZABELLA: Az arcátlanság ellen nincs orvosság?

ORVOSNŐ: Nem az én szakmám. Mindjárt behívom Brúnó atyát...
talán jobb belátásra bírja.

ARTÚR: Csak ez hiányzott. *(Inkább magában.)* Egy imádkozó
múmia.

ORVOSNŐ: Értsen meg bennünket, Artúr, szükségünk van bizonyos
rendre. Nem szeretnénk, ha rossz hatással lenne a többiekre.
Nem szaladgálhatunk minden vendégünk után.

IZABELLA: Különösen most. Nemsokára jön Rudolf úr, akinek na-
gyon sokat köszönhet az intézmény.

ORVOSNŐ: Pontosan. Füstfelhőben úszik az egész helyiség...

ARTÚR: Remélem, Rudolf úr tüdőbeteg...

IZABELLA: Artúr!

ORVOSNŐ: *(Mintha nem hallaná Artúrt.)* A többiekre nem gondol?
Legtöbbjük nem dohányzó. Ha valakinek bagóra fáj a foga,
kimegy a kertbe. Itt van például az új lány, hogy is hívják,
nővér?...

IZABELLA: ... Laura... szerintem Laura...

ORVOSNŐ: A lánynak a paralizis tönkretette a tüdejét. Egy kis megfá-
zás... ilyen esetben még a mai orvostudomány is tehetetlen...

ARTÚR: ... Új lány?...

ORVOSNŐ: Ne játsszon az egészségével... s a másokéval sem... majd
szólok az atyának... *(El.)*

ARTÚR: Izabella, kedves, adna egy kacsát? Nagyon kell.

IZABELLA: Sajnos, nincs időm. *(El.)*

ARTÚR: Akkor kénytelen leszek a sarokba izélni! *(Szünet.)* Hiába,
segíts magadon, az orvostudomány is megsegít...

3. jelenet

Artúr ki. A nagy ajtón mozgássérültek érkeznek. Brúnó atyát kísérik. Az idősebb betegeket a nővérek tolják be. A férfiak egy része a tv-szobába távozik. A többiek újságot, könyvet olvasnak, vagy az atyával csevegnek. Begördül Artúr. Észrevétlenül a sarokba „oson”. A szekrényből előhalássza a vázlatfüzetet. Körülnéz. Megkísérli a „láthatatlan” áttörést, lelépést. Elszámította magát. Brúnó atya meglátta.

ATYA: Artúr fiam, hogy van?

ARTÚR: Most már rosszul.

ATYA: Cccc, micsoda cinizmus!

ARTÚR: Cinizmus? Ugyan. Túlzás. *(Brúnó atya elállja Artúr útját.)* Elállja az utamat, kedves Atyám. A kertbe igyekszem, a természet lágy ölén szeretném megünnepelni minden istenadta napomat. *(Röpke szünet.)* Mi lenne, ha arrább barangolna?

ATYA: Úgy vettem észre: nem volt misén.

ARTÚR: Pompás megfigyelőképessége van, Sólyom úr. Óhajt még valamit? Mert ha nem, megkérném: gyömöszölje a padlót kissé arrébb!

ATYA: Vonuljunk félre! *(Megragadja Artúr tolókocsiját, s a sarokba tolja. A többiek feltűnés nélkül figyelik a jelenetet.)*

ARTÚR: Jó, jó, megadom magam. Ez emberrablás!

ATYA: *(Maga alá tol egy széket.)* Tudja, fiam, nem kellene elzárkóznia a vallástól...

ARTÚR: Én nem zárkózom el. Egyszerűen fáj a mogyoróm a vallásra!

ATYA: No, no, csak ne olyan hevesen! Nézzen maga köré! Ők mind ugyanabban a helyzetben vannak. Csak ők kiegyensúlyozottak, bizonyos lelki megnyugvást nyújtunk nekik.

ARTÚR: Nem értjük egymást, Atyám. Nekem a vallás ellen semmi kifogásom. Le a kalappal. Tisztelem, becsülöm. Mindenkinek a privát nyomora, hogy miben hisz. Sajnos, én egy olyan félkegyelmű vagyok, aki nem képes bevenni a mesét a koponyám felett unatkozó, kedves, ősz szakállú úriemberről. Kapiskál?

ATYA: Ne szó szerint értelmezze a vallást! A jóságban, az igazságban, a szeretetben hisz, nem? Márpedig a vallás...

ARTÚR: ... melyik vallás?... a kismillió közül?... *(Vigyor.)*

ATYA: ... természetesen a mienk, a ...

ARTÚR: ... jó, jó, folytassa...

ATYA *(Szünet.)* Márpedig a vallás, az Isten ezeket a nemes tulajdonságokat képviseli.

ARTÚR: Újra egy gond! Sajnos, hazugságban nem tudok hinni. Jóság, szeretet. Ugyan-ugyan! Talán tiszta szeretetből, szórakozásból tett nyomorékká?!

ATYA: Bizonyos értelemben megértem elfogultságát. Az ön helyzetében az indulat, a düh erősebb a józan észnél, az önben lakozó igaz hitű szellemnél. Nézze, Isten minden tette indokolt. Nyilván az ön nyomorúságát is valamilyen indokkal okozta. Jó szándékból! Lehet, hogy szent küldetése van!

ARTÚR: Jó szándékból?! *(Szünet.)* Ivott valami töményet? *(Szünet.)* Hagyott volna ki a jó szándékaiból! Nézze, Atyám! Tisztázzunk valamit: nem óhajtok kerekeimmel egy olyan helyiségbe gurulni, vagy nevezzük szentélynek, ahol az ámtás mindennapi jelenség,

a hazugság munkaeszköz, s a döntő érv a kerékbetérés. Szarok az önök módszereire! Önök hajdan, talán nem is olyan régen, a vallás, a civilizáció nevében népeket irtottak ki, az igazság nevében tömegmészárlásra vetemedtek, a szeretet nevében boldog családokat tettek tönkre, nemzeteket terrorizáltak, háborúkat indítottak holmi szent cél érdekében. És láss csodát! Az önök makulátlan intézménye lassikában terebélyesedett, hájasodott, gazdagodott. A szerencsétlen hívők meg egyre szegényedtek. (Az utóbbi két mondatot kellő gúnnyal.) S az egész céco a szeretet, igazság nevében? Nem undorító egy kicsit?

ATYA: Ne a múltból mérítsen! Azok mind formalitások.

ARTÚR: Téved. Az is formalitás, hogy kerekeken gurulok?

ATYA: Akkor legalább azért menjen a reggeli misére, hogy kifejezze háláját. Ez az intézmény csakis hálát érdemel.

ARTÚR: Atyám, én roppant hálás vagyok. Az embereknek, a szomszédoknak, barátaimnak, szüleimnek, az orvostudománynak, a Jóistennek, és utóvégre önmagamnak, hiszen fizetem ezt a kuplerájt... csak tudnám, kik zsebelik be...

ATYA: Istenetlen! (Szünet. Az Atya heves kirobbanására a többiek is elhallgatnak. Kínos csend.) Fialat még. Lassan majd belátja hibáit. Itt hagyom önnek ezt a könyvet. Olvasgassa. Érdemes ástudírozni.

ARTÚR: Köszönöm. A könyvespolcomon méltó helyre kerül: de Sade márki mellé.

ATYA: Istenem, bocsáss meg neki! (El.)

ARTÚR: Attól nem fogok lábra állni. (Indulna kifelé.)

MAMUS: Artúr, kérem, egy másodpercre...

ARTÚR: Ma, úgy látszik, nincs szerencsém. Parancsoljon!

MAMUS: Tudom, hogy...

JUCIKA: (A beszélgetőkhöz gurul, és hevesen a szavukba vág.) Hogy merészelt így beszélni Brúnó atyával?! Faragatlan tuskó!!!

ARTÚR: (Bambán Jucikára néz.) Kezít csókolom.

MAMUS: Jucikám, hagyjuk... ne csináljunk jelenetet...

ZUBÁK: Igaza van Jucikának! Nem engedhetjük meg, hogy így beszéljen a lelkipásztorunkkal.

ARTÚR: (Inkább magában.) ... Pásztor?... ez igaz...

MAMUS: Persze, hogy igaza van. Mégis, ezt a kérdést halasszuk máskorra. Sokkal fontosabb dolgot szeretnék megbeszélni Artúrral. Közös érdek.

JUCIKA: (Bosszúsan Artúrnak.) Most az egyszer megúsza.

MAMUS: Artúr, tudom, hogy nem jár misére, tudom, hogy pogány, tudom, hogy bizonyos indokolatlan ellenszenvet érez irántunk,

de kérem, hogy vegyen részt az alkalmi műsorunkban! Jó szándékkal közeledünk önhöz.

ARTÚR: (*Hosszú szünet.*) Az más.

MAMUS: Nézze, rengeteget köszönhetünk Rudolf úrnak. Igazi jótevő. Ennyit megtehet ennek a közösségnek.

ARTÚR: Ha kizárjuk az elvi kérdéseket, melyeken napokig lehetne rágódni, akkor kompromisszumot köthetünk. Remélem, feltételezik: nótázgatni nem vagyok hajlandó! Sőt, a cirkuszra sem megyek el. Ez ki van zárva. Gyomorgörccseim vannak a popónyalogatástól. Vegyék úgy, hogy egészségi okokból távol maradok. (*Szünet.*) Viszont kiállíthatnék néhány festményt.

MAMUS: (*Kérdően a többiekhez.*) ... Gyerekek... Ha a fiatalember hajlik a kompromisszumra...

ZUBÁK: Fogadjuk el!

JUCIKA: Felőlem...

KLÁRA: Lehet. Végül is nem rossz ötlet. De mindenképpen szeretnénk látni azokat a képeket...

ZUBÁK: Igaz. Akármit nem állíthatunk ki.

ARTÚR: Ha ragaszkodnak hozzá... Mindjárt hozok néhányat. (*El.*)

JUCIKA: (*Miután Artúr kiment.*) Megőrjít engem ez a fiú! Nem szabad engedni, hogy elkanászosodjon.

MAMUS: Jucikám, igazad van, de most az egyszer fontosabb Rudolf úr.

JUCIKA: (*Duzzog.*) Mit képzelsz? Ő a világ közepe? Ahelyett, hogy hálás lenne ezeknek az embereknek, hogy foglalkoznak vele.

KLÁRA: Fiatal még.

KÁLMÁN: Fiala... én is ilyen voltam. Tele indulattal. Nagy nehezen összkuporgattam annyit... bádogosműhelyt akartam nyitni... magánbádogos... s akkor karambolozom...

HORVÁTH: Igen... de idővel belenyugodtál... Meg rendes, hívő ember vagy...

MAMUS: Persze... mindannyian elégedetlenek voltunk.

KLÁRA: De akkor sem viselkedtünk így.

JUCIKA: Legalább megadjuk a kellő tiszteletet. (*Szünet.*) Nyilván jobban tudjátok... Én ötéves voltam... (*Elfordul.*)

MAMUS: (*Jucikához gurul.*) Ugyan, Jucikám...

JUCIKA: Ti legalább valamennyien megismerhettétek az életet...

HORVÁTH: Jó magának. Legalább nem tudja, mit vesztett.

ZUBÁK: Horváth úrnak felesége és gyermeke volt. Higgye el, magának a legkönnyebb. (*Horváthhoz.*) Jól vannak?

HORVÁTH: (*Bólogat.*) ... Jól... a fiam most kapott munkát... Megfériasodott...

JUCIKA: Már ilyen idős?

HORVÁTH: ... Hát... huszonkettő?... Annyi...

MAMUS: (*Hosszú szünet.*) Legalább megnyiratkozna. Nem illik.
Csak szégyenkezünk miatta. (*Szünet.*)

JUCIKA: (*Felnevet.*) Képzeljétek, még öngyilkos is akartam lenni.
KLÁRA (*Ő is nevet.*) Mindannyian akartunk... Nem olyan könnyű.
(*Szünet.*) Látjátok, micsoda könyveket olvas?

ZUBÁK: Inkább csinálna valami hasznosat.

KLÁRA: Mind betiltanám.

JUCIKA: Elrontják az ifjúságot a sok rémtörténettel. (*Szünet.*) Beszélni kell vele. Brúnó atya mindig mellettünk volt...

ARTÚR: (*Begurul.*) Hölgyeim és uraim... Sikertől mindent letárgyalni? Megvolt az adatsere?

MAMUS: Ön pletykázással gyanúsít bennünket?

ARTÚR: Eszemben sincs! Önök mind derék, becsületes nyomorékok.

KLÁRA: Nem vagyunk nyomorékok!

ARTÚR: Akkor mozgássérültek. Stílus kérdése. Hoztam néhány festményt. Tessék, átadom a cenzúra kacsójába.

(Nézegetik a képeket. Vállvonogatás, mogorva arcok, suttogás s „egyebek”.)

HORVÁTH: Kissé morbid, nem?

KÁLMÁN: Az.

MAMUS: Ez mi lehet?

KLÁRA: Kígyó?

MAMUS: Szerintem szalag.

JUCIKA: Sok a fekete.

ZUBÁK: Most divat a fekete.

JUCIKA: Öltözködésben, de nem festményeken.

MAMUS: Nincsenek talán valami vidámabb képei?

ARTÚR: Talán a „Fonnyadó rózsaszál”?

MAMUS: Inkább ne.

(A beszélgetés közben Laura gurul a színre. Észrevétlenül meghúzódik a háttérben. Ő is nézegeti a képeket.)

KÁLMÁN: Nem értem. Miért nem lehet úgy festeni, mint valaha? Érthetően, szépen, sok-sok színnel? Például... hm... az a van Gogh, vagy hogy a francba hívják... ő festette a *Mona Lisát*... ugye, kedves?

JUCIKA: ... persze...

ARTÚR: ... vagy mint Michelangelo *Napraforgója*...

JUCIKA: ... persze...

MAMUS: Mi a véleményük?

KÁLMÁN: ... Hát?...

JUCIKA: Talán mégsem illene...

KLÁRA: Végül is vidám műsort készítünk...

MAMUS: Helyes. Nem illik ilyesmit kiállítani. Csak kellemetlenségeket okoznánk a nővéreknek, az igazgatónak. Nekünk, mozgássérülteknek nem illik ilyesmit pingálnunk.

ARTÚR: Ja, ez a kétlábúak privilégiuma.

MAMUS: Veszélyeztetné a híres és jótékony intézmény hírnevét.

LAURA: (*Hangosan gondolkodik.*) ... Fantasztikus kép...

(*Nyomasztó csend. Mindenki Laurát figyeli. Elszégyelli magát.*)

ARTÚR: (*Laurához gurul.*) Tetszik?

LAURA: (*Kissé félénken.*) Igen.

MAMUS: (*Erélyesen.*) Nagyon sajnálom, hogy a fiatal hölgynek nincs ízlése! Én azt ajánlanám, hogy a képeket ne állítsuk ki. (*Mindenki egyetért Mamussal.*) Hallja, Artúr?

ARTÚR: Annál jobb. De nem mondhatják, hogy nem hajlottam a kompromisszumra. (*Ettől a pillanattól kezdve kizárólag Laurával foglalkozik.*)

LAURA: Érdekes vonalvezetés... a színek... többnyire fekete, sötét, s akkor hirtelen rikító vörös vagy pasztellzöld.

ARTÚR: Artúr vagyok.

LAURA: Örülök, művész úr. Laura. (*Artúr illedelmesen kezét csókol. Általános megrökönyödés. Mélyen egymás szemébe néznek. A kínos helyzetet Izabella nővér szakítja meg.*)

IZABELLA: Legyenek olyan kedvesek, és fáradjanak a nagyterembe. Énekpróba lesz. (*Csevegve kigurulnak a színről. A fő téma: Artúr és Laura. Van, aki vissza-visszanéz. Mindenesetre tüntetően elfordulnak Artúrtól.*) Látom, máris lecsapott a kisasszonyra. Ha lehet, ne untassa Laurát. Szerintem egyáltalán nem kíváncsi a mázolványaira.

ARTÚR: Valószínű.

IZABELLA: Laura, kedves, ne foglalkozzon Artúrral. Nem érdemes. Inkább jöjjön, ismerkedjen meg intézetünk vegyes kórusával. Artúr, tartsa távol magát Laurától, mert megkeserüli! Esküszöm.

ARTÚR: Képes lenne megverni egy nyomorékot?

IZABELLA: (*Artúr vázlatfüzetét nézegeti, majd sátáni vigyorral a szekrény tetejére teszi.*) Ne használja ki előnyös helyzetét! (*Lassan el.*)

ARTÚR: (*Ráeszmél, hogy nem tudja elérni vázlatfüzetét.*) Na, nem! (*Hangosan Izabella után ordít.*) Miért ne? Mindenki azzal gazdálkodik, amije van! A diri is a temérdek segélytől, aján-dékpénztől hájasodik, nemde?!

IZABELLA: (*Kintről.*) Artúúú!!!

ARTÚR: Nem tudok énekelni!!!

II. KÉP

Fényváltás. Öregem és Artúr sakkoznak. Telefüstölték a szobát. Kávét iszogatnak. Artúr szórakozott.

ÖREGEM: ... Találj ki valamit, mert bemattollak...

ARTÚR: ... Ja, kitalálni valamit...

ÖREGEM: Mi bajod? Hol a francban bolyongsz? Egyáltalán nem figyelsz a játékra. Legalább tíz baromi hibát követtél el.

ARTÚR: Van az ügy. Kaparok tőled még egy dohányt, oké?

ÖREGEM: Felőlem, de így is vágni lehet a füstöt.

ARTÚR: Szarok a füstre.

ÖREGEM: Ahogy akarod. Nesze. (*Artúr elveszi a cigit. Lép.*) Micsoda ökörséget léptél! Hol a hézag?

ARTÚR: Mi lenne? Szép az élet. Mindjárt kiugrok a székemből.

ÖREGEM (*Szünet.*) Matt. (*Pipát tölt.*) Mondd, fiacskám, nő van az ügyben?

ARTÚR: Öregem, nyomorék vagyok, ha eddig még nem vetted észre.

ÖREGEM: Na és? A szerszámod funkcionál, nemde?

ARTÚR: Hál' istennek.

ÖREGEM: Hagyjuk az üres dumát. Nő, mi?

ARTÚR: Az.

ÖREGEM: És?

ARTÚR: Mi és?

ÖREGEM: Leírást, vallomást követelek!

ARTÚR: Ő is nyomorék. Méter húsz magas, két lábon nyilván több. Szőkésbarna hajú, szabályos arcú nő. Derékig remek, a többit a kötelező pokróc takarja. A neve: Laura. Huszonegy éves, művészettörténetet végzett volna, ha útközben a Teremtő meg nem áldja kerekkel. Kielégítő?

ÖREGEM: Tökéletesen.

ARTÚR: Remélem.

ÖREGEM: Még valami?

ARTÚR: Tetszenek neki a képeim.

ÖREGEM: Végre egy nyomorék, akinek tetszenek a képeid. Különben készülődj, novemberben kiállításod lesz. *(Szünet.)* Mi a diagnózis?

ARTÚR: Gyermekparalízis. Tizenkilenc éves korában. aranyos, ugye?

ÖREGEM: Nem rossz.

ARTÚR: Bosszantó. Én legalább önkéntes nyomorék vagyok. Vállaltam a rizikót, mikor motort vettem. De Laurát a sors bünteti. Talán mert szép. Hiába, a csúnyáké a világ!

ÖREGEM: Én kivétel vagyok.

ARTÚR: Te is csúnya vagy. De rendes csúnya. Megmutattam neki a *Lappangót*. Tetszik neki. Érti. Micsoda fenséges szó: ÉRTI! Megfejtette a mázolmányomat, megfejtette mindazt, amit én csökönyösen rejtegettem. Csodálatos, nem?

ÖREGEM: ... *Lappangó*... *Lappangó*... Az első képed, vagy az első képeid egyike, ha nem tévedek... nincs a kiállítandó festmények listáján...

ARTÚR: Nincs. Sohasem fogom kiállítani. A *Lappangó* a talizmánom. Minden érzésem, szorongásom benne van, benne formálódott meg. Aki megfejti, az az én emberem. Annak idején te is megfejtetted... s buzdítottál, hogy fessek még... csak te nem vagy nő... *(Vigyor.)* A szobámban tartom, testközelben. Az asztalfiókban. A *Lappangó* meg én... Csak azok láthatják, akikben megbízom... csak te láttad...

ÖREGEM: Minő megtiszteltetés. *(Szünet.)* S a többiek?

ARTÚR: Milyen többiek?

ÖREGEM: A többiek hogyan viszonyulnak kettőtök kezdődő kapcsolatához?

ARTÚR: *(Vigyor.)* Nem tudnak semmit. Nem is sejtenek semmit. Mindenesetre tartanak attól, hogy rossz hatással leszek a lányra. S mennyire indokolt a félelmük! *(Elneveti magát.)* Persze, idővel rájönnek. Vagy egyszerűen elmondom. Hatalmas botrány lesz. Az áporodott erkölcsösözök elítélnek majd. Tekintélyes rumli kerekedik az egész cécóból. *(Affektálva.)* Jujj, egy nyomorék szerelmi viszonyt folytat egy másik nyomorékkal! Micsoda sértés, micsoda istenkáromlás! Mert, kérlek, egy nyomorék

legyen visszavonult, szűzies, mint egy apáca, vonuljon önkéntes zárdába, éljen kolostori életet. Legyen példamutató, erkölcsi példakép, mintapéldány, s legyen hálás főnek-fának. Mert ezt követeli a mindenkori társadalom. Mert a nyomorék ember, az már nem ember. Az nyomorék.

ÖREGEM: Ne hülyéskedj! Én például teljesen normálisnak tartom, hogy kapcsolatod legyen egy nővel.

ARTÚR: Te normálisnak tartod, mert nem vagy normális. Mert olyan kétlábú vagy, aki különben is szarik a közerkölcsre. Kapiskálsz? Póz, kedveskedés, seggnyalás, csupán ezek a cuki rekvizitumok uralkodnak ebben a kupiban. Itt az a különc, aki megpróbál kétlábú életet élni. S az irigység felemészti őket, hiszen azt teszem, amit ők nem mernek. És kérek egy cigit!

ÖREGEM: Nézd fiacskám, ha valaki belehabarodik egy nőbe, nem azt jelenti, hogy halálra dohányozza magát. Sok lesz, nem gondolod?

ARTÚR: Nem!

ÖREGEM: Akkor tessék! Fulladj meg! *(Dohánytortúra. A fény lassan gyengül, majd sötétség.)*

III. KÉP

1. jelenet

Artúr szobájában vagyunk. A helyiség az abszolút szomorúság, laposság benyomását kelti. Igaz, minden tiszta, rendezett, de mégis... Artúr vászonra rajzol. Csupán egy állólámpa világít: félhomály.

ARTÚR: *(Ajtónyikorgás. Artúr hátranézne, ha bírna. Kibiztosítja járgányát.)* Ja, te vagy az, Laura?

LAURA: Én. Jó reggelt.

ARTÚR: Szervusz. *(A lányra mosolyog.)* Jól aludtál?

LAURA: Ühüm. Korán kelő vagy?

ARTÚR: Soha. De rákényszerültem. Ilyenkor nyugalom van. Ezért szeretek korán dolgozni.

LAURA: Micsoda füstfelhő! Nem is tudtam, hogy dohányzol. *(Szünet.)* Miért van félhomály? Felhúzhatom?

ARTÚR: Húzd.

LAURA: Festesz?

ARTÚR: Csak vázlat.

LAURA: És mi lesz?

ARTÚR: Az arcképed.

LAURA: Az arcképed? Meg sem kérdeztél.

ARTÚR: Minek. Alkotói szabadság.

LAURA: Ez igaz. De mint minden, ez is kérdéses.

ARTÚR: Megszólalt a művészettörténész.

LAURA: *(Elmosolyodik.)* Milyen leszek?

ARTÚR: Elragadó. Szeretem az ellentéteket. A szőkésbarna hajad ellentétben a koromfekete szemeddel. Ugye, fested a hajad?

LAURA: Természetesen.

ARTÚR: És sminkelsz?

LAURA: Most már nem nagyon. A nyanyák megmagyarázták, hogy ilyesmit nem illik egy mozgássérült lánynak. *(Az utóbbit gúnyosan.)* Azt mondták: nem áll jól.

ARTÚR: *(Szünet.)* Van sminkkészleted?

LAURA: Persze.

ARTÚR: Nálad van? *(Laura bólint.)* Add ide! *(Laura ormótlan táskájából előhalássza a kellékeket.)*

LAURA: Mit akarsz vele?

ARTÚR: Kifestelek, jó?

LAURA: *(Pajkosan.)* Csak úgy?

ARTÚR: Csak úgy.

LAURA: S ha meglátnak?

ARTÚR: Csak én láthatlak. Jó?

LAURA: Jó.

(Artúr a jelenet végéig szorgalmasan melózik. A játékban az erotika dominál. Laurának tetszik.)

ARTÚR: Hm, hm, itt van minden. Nézzük csak! Szép, szabályos arc. Szinte mértani pontosságú. De jöjjön előbb a maszk. Szép, sima bőr. Ápolt. Kétlábú korodban is ilyen ápolt volt?

LAURA: Ühüm. Még az egyetemre is kifestettem magam. Igaz, diszkréten.

ARTÚR: *(Magában.)* Milyen szín is menne a szemedhez? Biztos buktak rá a férfiak.

LAURA: Lehet. Szó se róla, udvarolgattak...

ARTÚR: Volt fiúd? Vagy élettársad?

LAURA: *(Szünet.)* Igen. Nem éltünk együtt, de már vagy két éve szórakoztunk.

ARTÚR: Hogy hívták?

LAURA: Róbert. Közgazdaságtant tanult. Az apjának van egy jól menő külkereskedelmi vállalata. Ott dolgozik majd mint ügynök. Most már nyilván elfoglalta posztját. *(Szünet.)* Azt ígérte, feleségül vesz.

ARTÚR: És nem vett. Hosszú szempilláid vannak. Kiemeljük. *(Szünet.)* Szeretted?

LAURA: *(Szünet.)* Azt hiszem, igen... akkor igen. Persze, most más jelent számomra a szeretet szó. Akkor inkább a biztonságot, a folyamatosságot jelképezte...

ARTÚR: És most?

LAURA: Most már azok a tényezők lényegtelenek. Csak az érzelmek maradtak. *(Szünet.)* Szerettem úszni. Rengeteget jártunk az uszodába. Azt mondják, így is lehet úszni. Gumival.

ARTÚR: Hol az arcfestéked?

LAURA: Az orrod előtt.

ARTÚR: Ja! Tudod, meglepett, mikor azt mondtad, hogy művészettörténetre jártál. Ez valahogy nem illett be a rólad alkotott képbe. A csinibabát láttam benned.

LAURA: Kicsit póz, kicsit az elérhetetlen elismerése.

ARTÚR: Rébuszokban beszélsz?

LAURA: Nem. Művészetet teremteni: ahhoz nincs tehetségem. Viszont szeretek nézni, hallgatni, elemezgetni. Most már ezt is másképp látom. *(Szünet.)* A *Lappangódat* is.

ARTÚR: Nem rossz. Egy művészettörténész és egy közgazdász. Fogadni mernék: Róbert olyan férfi, aki mindennap vasalt ingben, nyakkendőben jelenik meg az egyetemen. Modora kifogástalan, ápolt külsejű, a pénzzel csínján bánik. Idővel tökéletes üzletemberré és mennyei férjjé válik.

LAURA: *(Nevet.)* Eltaláltad.

ARTÚR: *(Hosszú csend.)* Róbert hogy reagált?...

LAURA: *(Szünet.)* Esett az eső. Futó nyári zápor. Róbert hazakísért. Egy ideig enyelegtünk a kapualjban, majd elhajtott. Aránylag jó kedvem volt. Remekül megírtam a szemináriumi munkát, este találkoztunk a társasággal... Felmentem a szobámba, levetkőztem, lezuhanyoztam... lefeküdtem... A rádión halk zene szólt. Tudod, alvás előtt mindig rádiót hallgatok, és olvasok. Most is. *(Szünet.)* Olvastam. Már nem is emlékszem, hogy mit. Kicsit elzsibbadt a lábam. Felálltam, hogy életet verjek bele. Kicsit fájts is. Gondoltam, túl fáradt vagyok, kialvatlan. Néhány éjszakámat a szemináriumi munkára áldoztam. Újra lefeküdtem, s nemso-

kára elaludtam. *(Szünet.)* Micsoda lidércálmom volt! *(Szünet.)* Körülöttem tenger. Végtelen tenger. Csend és tenger. Nem voltak sirályok, nem morajlott az óceán. Sehol part, sehol egy sziget, egy hajó. Kétségbeesetten úsztam a nyugvó nap felé. Tudtam, jó úszó vagyok... de hiába... lassan merültem... lassan sötétedett... már nem volt erőm, a lábamban egy fikarcnyi erő sem volt. Teljesen besötétedett, s én elmerültem. Kiabálhattam, mert anyám ébresztett fel. „Rosszat álmodtál” – kérdezte. Kimerült és izzadt voltam. És, és hiába akartam felkelni... végigszaladt rajtam a hideg. Nem éreztem a lábam. Elfogott a pánik. *(Hosszú szünet.)* Hívták a mentőket. Nemsokára kórházban találtam magam. Gyermekparalízis – szölt a diagnózis. Kicsit megkésve, de nem ritka eset. *(Szünet.)* Pedig művészettörténész akartam lenni, híres esztéta. S össze akartunk költözni Róberttel.

ARTÚR: Hát igen. A francnak kell tervezgetni. *(Szünet.)* S ezután jött a vergődés, a töprengés. A tüdőd bizsergett, a gyomrod összeszorult, ha a múltra gondoltál. Már a legjelentéktelenebb történetekre is emlékeztél. Kétségbe vontad életed értelmét. Az öngyilkosságot latolgattad. Ismerős. Idő kellett ahhoz, hogy átbandukolj egy más világba, ahol az ember méter harminc, ahol nincsenek lépcsők, a végét magaddal viszed, és sajnálkozás vesz körül. Hogy miért nem döglöttem meg az elején! *(Szünet.)* Talán azért, hogy nyugodtan festegethessek.

LAURA: *(Szünet.)* Végül is belenyugodtam. Mindenki bátorított, mindenki kedves volt hozzám. *(Szünet.)* Róbert is rendszeresen látogatott. Hetente négyszer-ötször. Másképp viselkedett. Tekintetében most már részvét lapult. S a részvét néha sérti az embert. A sejtéki g hatol. Nem nőnek nézett, hanem egy szerencsétlen, magatehetetlen nyomoréknak, akivel kíméletesen kell bánni. A terveibe már nem illettem bele. Egyszer magunkra maradtunk. Eltökéltem: mindent tisztázok. Semmitmondó dolgokról beszélgettünk, majd hirtelen, minden átmenet nélkül megkérdeztem: „Szeretsz?” „Persze” – felelte. „És elveszel feleségül, ahogy megígérted?” Hallgatott. Jól számítottam. Meglepett volna, ha igennel válaszol... nem is tudom... nem is tudom, hogyan kezdem... „Szexuális téren üzemképes vagyok – szöltam –, az orvos tanúsíthatja... szülhetek egy rakás gyereket.” „Igen?” – kérdezte. Hallgattunk. „Látom, forrsz belül. Ne magyarázkodj! Szeretsz, csak éppen képtelen vagy a terveidbe szöni egy nyomorékot. Nem kérem, nem követelem, hogy maradj mellettem. Ehhez nincs jogom. Megértelek. Most az egyetem, a karriered a legfon-

tosabb. Szeretnék egyszer büszke lenni rád. Szeretnék sikeres embernek, jó családapának viszontlátni egyszer. Felfoghatatlan távolság választ el bennünket. Tudod, én egy kicsit meghaltam... valahol belülről eltemettem magam... hogy újjászülethessek... Soha ne legyen lelkiismeret-furdalásod!... Mindent megtettél! Jó fiú vagy. *(Szünet.)* S most menj!... Kérlek!... Tudom, hogy sok dolgod van... egy egész élet áll előtted...” „Köszönöm – mondta egész halkán, homlokon csókolt... – Köszönöm, hogy szeretted...” Elment. Azóta nem láttam.

ARTÚR: *(Már rég befejezte a sminkelést. Figyeli a lányt.)* Befejeztem a sminkelést.

LAURA: *(Mintha álomból ébredne fel.)* S milyen vagyok?

ARTÚR: Gyönyörű, mint egy Madonna. Üde, mint Aphrodité. Róbert azóta irigylésre méltó karriert futott be, van egy csinoska felesége, aki elkíséri minden üzleti jellegű koktéltra, s bölcsen hallgat, ha a férje pénzügyekről tárgyal. Nem neked való világ az.

LAURA: Kösz. Olyan vagy, mint a *Lappangó*.

ARTÚR: Olyan, mert a *Lappangó* én vagyok. Reggelire kongatnak.

LAURA: Széttörök ezt a röpke varázst.

ARTÚR: Menj, és mosd le magadról ezt a röpke varázst, nehogy megszóljanak, nehogy széttiporják ezt a másodpercnyi boldogságot. *(Szünet.)* Egy pillanatra megint csábos nő voltál.

LAURA: Kösz a kellemes hazugságot. Találkozunk a reggelinél. *(El.)*

2. jelenet

Artúr szobájában vagyunk továbbra is. Csupán Ő hiányzik. Koppogtatnak, majd azon nyomban Izabella nővér ront be. Körülnéz, s mivel nincs benn senki, épp menni akar. Ebben a pillanatban jön ki Artúr a vécéből.

IZABELLA: Megint nem volt reggelin. A miséről ne is beszéljünk.

ARTÚR: Ma remek napom lesz. Az első ember, akit nagyotrotty után látok, az ön, nővér.

IZABELLA: Első? *(Körülnéz.)*

ARTÚR: Esküszöm.

IZABELLA: Egy kollégája volt itt. Gyanús alak, de legalább úriember.

ARTÚR: Ez való igaz. Fertelmesen nagy úriember.

IZABELLA: *(Rövid szünet. Tanakodik: ugratják vagy sem.)* Igen. Beszélt az igazgatóhelyetttel. Elengedték. Elmehet a kiállításra... a megnyitóra... Én helytelenítettem, mert szerintem szégyen,

hogy intézményünknek köze van holmi borzadályokhoz. Engem nem érdekel. Az igazgató vállalja a felelősséget. *(Szünet.)* Különben megérkezett Rudolf úr. Még véletlenül se mozduljon ki a szobájából. Így is elég bajt csinált...

ARTÚR: Pedig szívesen elbeszélgetnék a hapsival.

IZABELLA: Isten ments! Önben egy csepp jóakarát sincs. Tehát itt marad. *(Kinyitja az ajtót. Ebben a pillanatban vonul be Rudolf úr egy fotóssal.)*

IZABELLA: Nincs itt semmi érdekes... *(Tuszkolná kifelé.)*

JÓTÉKONY *(Artúrt nézi.)* Ki ő?

IZABELLA: Artúr. Egy kicsit bolond. Azért nincs a többiekkel. Nehogy bajt csináljon, tudja...

JÓTÉKONY: Bolond?

IZABELLA: Igen. Semmilyen megmozdulásban, rendezvényben nem vesz részt. Mindenkiel összeveszik, és nem jár misére.

JÓTÉKONY: Talán nihilista... vagy trockista?...

ARTÚR: *(Hirtelen megfordul.)* Hogy tetszik?

IZABELLA: Ne szóljon hozzá! Nem tudja, mit beszél!

JÓTÉKONY: Hagyjon csak! Szeretek az ilyen emberekkel elbeszélgetni. *(A fotósra kacsint.)* Egy tudományos munkán dolgozom, mely éppen a frusztrált lelki betegekkel foglalkozik. Érdekel, miként tükröződik a betegség egy mozgássérültnél. Menjen, nővér! Jöjjön vissza, mondjuk, tíz perc múlva.

IZABELLA: Könyörgök, inkább jöjjön velem!

JÓTÉKONY: Higgyen nekem! *(Tuszkolja kifelé.)* Nem az első eset.

IZABELLA: Ám legyen. Nemsokára visszajövök. *(El.)*

(A Jótékony jelbeszéddel mutogatja a fotósnak, hogy legyen készenlétben. Pózol. A fotós arcán látszik, hogy utálja Rudolf urat, ami abból is tükröződik, hogy széles vigyorral reagál Artúr egy-egy poénjára.)

JÓTÉKONY: *(A festményt nézegeti. Pózol.)* Nem rossz.

ARTÚR: Ne hazudjon!

JÓTÉKONY: Tényleg tetszik. Mi a címe?

ARTÚR: A *Jótékony keresztre feszítettése...*

JÓTÉKONY: *(Egy pillanatra megdöbben. A fotós vigyorog.)* Igen? Érdekes. *(Szünet.)* Hallom, nem tudsz beilleszkedni a közösségbe. *(Leül.)* Ha valamilyen problémád van, nyugodtan fordulhatsz hozzám. Végeredményben azért vagyok itt. Segíteni akarok.

ARTÚR: Tényleg? Remek. Ez esetben isten hozta!

JÓTÉKONY: Látja, megértjük mi egymást. *(A vállára teszi a kezét. Pózol.)* Úgy érzi, kiközösítik?

ARTÚR: Dehogy! Én közösítem ki őket.

JÓTÉKONY: Ezt hogy érti?

ARTÚR: Mindegy. Akar nekem segíteni?

JÓTÉKONY: Természetesen.

ARTÚR: Jó. Mint látja, nem vagyok mobilis...

JÓTÉKONY: ... tökéletesen megértem...

ARTÚR: ... segítőtársra van szükségem... *(Elgondolkodik.)*... robbanóanyagot szerezzen... sokat...

JÓTÉKONY: Robbanóanyagot!? Minek?

ARTÚR: Először a parlamentet robbantjuk fel. Az egész bagázst. Aztán már minden megy, mint a karikacsapás. A hülye hadsereg átveszi a hatalmat. Mert ha nincs kormány... *(Patetikusan.)*... csak ott fenn az égben, miszlikben... akkor azonnal a fegyveres erők lépnek közbe. Az eredmény: hatalmas fejletlenség. A tábornokokat gond nélkül irányíthatjuk. Az eszük annál rövidebb, semhogy a távolba lássanak. Csak a ma meg a paszuly.

JÓTÉKONY: *(Megszéppenve. A fotós pedig mindvégig némán helyesel.)* Ön kommunista?

ARTÚR: Nem, nem vagyok vallásos.

JÓTÉKONY: *(Visszanyeri lelki nyugalmát.)* Akkor engem is megölne. Én is képviselő vagyok.

ARTÚR: Igen? Ön buzi?

JÓTÉKONY: *(A fotós felröhög, s lefotózza a Jótékony bamba ábrázatát.)* Mi az, hogy buzi? *(A fotósnak int: kifelé!)*

ARTÚR: *(Nevet.)* Csak látnák magukat. A tévé pedig mindent mutat. Kimegy az ürge a szószékhez, belekezd a rizsába, nyomja az ipart, közben a bogyóit markolássza. Képzelem, mik vannak a kulisszák mögött.

JÓTÉKONY: Ön sértegeti a parlamentünket. *(A fotós lassan pakolászik. Figyeli az eseményeket. Jót mulat.)* Hazánk demokratikus alapját.

ARTÚR: Persze, én is amondó vagyok: demokrácia. Nem szégyen. Akkor bogyózunk, amikor jólesik.

JÓTÉKONY: *(Most már lassan ideges.)* Térjünk csak vissza! Felrobbantáná a parlamentet és... utána? Hogy rendezné be az államot? Diktátort hozna? Feudalizmust? Esetleg ösközösséget?

ARTÚR: Üres duma. Ön nyilván jobban tudja, kik ülnek a kulcspozíciókban. Tehát eleve nem lehet demokrácia, kommunizmus szintén... Az legalább annyira nem létezik, mint becsületes és szerény képviselő. *(A fotós felnevet.)*

JÓTÉKONY: Kifelé! *(Fotós ki.)*

ARTÚR: A hatalmat mi, nyomorékok vennénk át! Mi nem vagyunk karrieristák, sokkal érzékenyebbek vagyunk a valós problémák iránt. Közvetlenebbül érintkezünk az emberiséggel. A nyomorékokat bevinni az államapparátusba. Mennyi pénz lehetne megtakarítani. Minden tisztviselő viszi magával a széket. Megszűnnének a fotelharcok. A gazdaság mindenesetre szilárdabban állna négy keréken, mint két lábon.

JÓTÉKONY: Igen érdekes, de persze semmi értelme. Rendszerünknek demokratikus hagyománya van... *(Nagyon ideges.)*

ARTÚR: Válthatna lemezt. Ti, kétlábúak mind egyformák vagytok. Nem látok tovább az orrotoknál. Hagyományok, demokrácia, parlament, államapparátus... szart sem ér az egész! Az emberek maradnak, csak a rendszer és a név változik! Bezzeg mi, nyomorékok... ha mi lennénk a kormányban! A mozgássérültek! A nyomorékok uralkodnak a lelki nyomorékokon... ha, ha, ha...

JÓTÉKONY: Igaza volt Izabella nővérnek. Ön tébolyult! Kötözni való bolond!

(Artúr monológját már Izabella nővér és az Igazgató is végighallgatták, ugyanis közben beléptek, csak a Jótékony és Artúr nem vették őket észre a vita hevében. A fotós is benyomult. Vakuval lefényképezte a feldúlt Jótékonyt és a kacagó nyomorékot. A Jótékony feláll, és rohanna ki. Most veszik észre a közönséget. Általános gabalyodás. Rudolf úr elvágtat az Igazgatóval, aki magyaráztkodik, Izabella hebeg.)

IZABELLA: ... Rudolf úr... szerényke koktél... *(Artúrhoz fordul.)*
Ezt nem úszod meg!

ARTÚR: Csak elbeszélgettünk.

IZABELLA: Csak elbeszélgették?! Olyan kedvesen... Rudolf urat még nem láttam ilyen feldúltnak. Ő támogatja leginkább az intézetünket. Még az hiányozna... Még gondolni sem merek rá... Esetleg elveszíthetjük a pártjuk támogatását...

ARTÚR: Fantasztikus: politikai tényező lettem!

IZABELLA: Egy nyo... *(Elhallgat.)*

ARTÚR: Nyomorék?

IZABELLA: Egy mozgássérült ne ficáncoljon túl sokat! Az hiányzik, hogy egy különc miatt mindnyájunk állása kérdésessé váljon!

ARTÚR: És?

IZABELLA: És nem mehet a megnyitóra!

ARTÚR: Hogyan? De az igazgatóhelyettes...

IZABELLA: Vége a toleranciának! Nem fogadhat látogatót, kötelező a reggeli és a reggeli mise. Ha csak megpisszen, esküszöm, az idegszanatóriumba küldöm! (Ki.)

IV. KÉP

Félhomály. Laura szobájában vagyunk. Artúréhoz hasonlít. Kópognak. Laura felnéz az ágyból.

LAURA: Te vagy?

ARTÚR: Én hát!

LAURA: Gyere be! Csak csendben, nehogy meghallják.

ARTÚR: Már aludtál?

LAURA: Nem. Azt hittem, hogy nem jössz el.

ARTÚR: Lehetetlen volt kiosonni. Izabella, aranyoska, állandóan körülöttem liheg. Mint egy házőrző kutya. Ha csak teheti, belém harap. Eldugta a kacsámat. Majd szétreped a húgyhólyagom.

LAURA: Vedd el az enyémet. Igaz, hogy női...

ARTÚR: Nem baj. Kösz. (Elveszi.) Elhoztam a *Lappangót*. (Hátramegy. Víz.) Azt ígérted, ma megfejtet.

LAURA: Persze.

ARTÚR: (*Visszajön.*) Nézhetlek?

LAURA: Nézhetsz. Add ide!

ARTÚR: (*Előkotorja a képet. A közönség nem láthatja.*) Tessék.

LAURA: (*Hosszasan nézi. Bűvöli.*) A szerencsétlenség előtt egészen másmilyen lehettél. Olyan menő fiú. Vagány.

ARTÚR: Az. Menő fiú, menő nőekkel, menő motorral, most: menő tolokocsival.

LAURA: Menő fiú voltál, de tele nyugtalansággal. Nem találtad a helyed. Gondoltad, ha kialakítasz egy fenegyerek image-t, leplezni tudod szorongásaidat. A nyugtalanság nem múlt el. Te mindig többet követeltél, s mind jobban eltévelyedtél. (Artúr bólogat.) Jó társasági lény voltál. Szívesen sörözgettél barátaiddal, remekül biliárdoztál, kártyáztál...

ARTÚR: ... sakkoztam...

LAURA: Tipikus közösségi ember. Ami a nőket illeti, szintén a sajtukac dolgozott. Folyvást bizonyítani akartál. Mikor meghódítottad, máris a másik után loholtál. Hiányzott egy szál, egy láncszem. Hiába kerested.

ARTÚR: S akkor lerepültem a motorról. Csigolyatörés. Megtaláltam a láncszemet... Ezt mind a képből láttad? Vagy belenézted a kávéscsészembe?...

LAURA: (*Elmosolyodik.*) Igen. Kórház, tortúrák, kálvária. Töprengés, lázas gondolkodás. Ez a *Lappangó*. Első festményed. Önmagad. Léted értelme.

ARTÚR: Vagy csupán szelep.

LAURA: Nem. Elfogadtad, belenyugodtál. Kiéptítettél egy új világot, új erkölcsöt, új törvényeket. Talán ezért mentél el otthonról? (*Szünet.*) Jól tetted. Megmérgezted volna szüleid életét és a sajátodat. (*Szünet.*) Vége.

ARTÚR: Te is most már *Lappangó* vagy.

LAURA: Tudom. (*Hosszú szünet.*)

ARTÚR: Szeretlek.

LAURA: Ezt is tudom. Én is téged. Amint megláttalak. Amint megláttam a képeid. Tudtam, ebben az ájtatosságban, félelemmel, hálálkodással bélelt házban egyedül te vagy valaki, a többiek kerekeken mozgó erkölcscafatok. Épp ezért szeretlek: van erőd boldognak lenni, s van erőd boldoggá tenni.

ARTÚR: (*A lányhoz gurul. Megsimogatja.*) Puha vagy. Ne ellenkezz, kérlek...

LAURA: Nem ellenkezem...

(*Száz százalék erotika.*)

LAURA: (... *utána.*) Csodálatos volt. Már rég nem éreztem. Kétkedtem: képes vagyok még?...

ARTÚR: Örülök, hogy élvezted. (*Szünet.*) Szerinted képes lenne egy nyomorék fiú és egy nyomorék lány együtt élni?

LAURA: Igen. Ha nem az élettől való félelem köti őket össze.

ARTÚR: Én nem félek... és te?...

(*Laura tagadólag rázza a fejét.*)

V. KÉP

A nappaliban zsongás. Temérdek nyomorék. Ki tévét néz, ki sakkozik, ki olvas. Egyesek beszélgetnek. Artúr és Laura egy ideig suttog, nevetgél, majd a kertbe vonul.

JUCIKA: Helytelen, hogy Artúr állandóan a lánnyal van. Egyszerűen nem illik.

MAMUS: Úgy sem lehet megmagyarázni nekik.

JUCIKA: Nem. Félek, elrontja a lányt.

KLÁRA: Nincs azon mit rontani. Aki ilyen helyzetben...

MAMUS: Pedig olyan jámbornak néz ki.

KLÁRA: Olyan csúnya. Nem?

JUCIKA: Igen.

MAMUS: Csak tudnám, mi a szándékuk. Én, még ha egészséges lennék, akkor sem engednék meg ennyit egy férfinak. Hát emlékszem, nekem is voltak udvarlóim...

KLÁRA: De tudtuk, mi a rend!

MAMUS: S egy mozgássérültnek mégsem illik... Mi már csak isten kegyelméből élünk, hogy példát mutassunk a többieknek...

JUCIKA: ... vagy ha... még gondolni sem merek rá...

MAMUS: Artúr és Laura között?

JUCIKA: Igen.

MAMUS: Na, nem. Az már tényleg sok lenne. Meg hogyan?...

IZABELLA: *(Egy kolléganőjével be.)* Hogy vannak? Szükségük van valamire?

MAMUS: Köszönjük, Izabella, kedves, semmire.

IZABELLA: A két jómadár?

JUCIKA: A kertben. Nem tetszik nekem ez.

IZABELLA: Nekem sem. Majd teszek róla, hogy befejeződjön.

JUCIKA: Bízunk önben.

(Egy nővér Öregemet vezeti be.)

ÖREGEM: *(Izabellához megy.)* Izabella nővér, ha jól emlékszem...

IZABELLA: Igen. Óhajt valamit?

ÖREGEM: Kérem, én Artúr barátja vagyok. Többször üzentem neki... telefonon... mindmáig nem jelentkezett. Néhányszor eljöttem. Az ügyeletes szerint mindig házon kívül van. Gondoltam, ha közvetlenül önhöz fordulok...

IZABELLA: Sajnos, Artúr nincs itt. A kórházban van. Rutinellenőrzés.

ÖREGEM: Pedig fontos üzenetem van számára.

IZABELLA: Mintha emlékeznék valamire... rémlik...

ÖREGEM: A kiállításra hatalmas sikert aratott. Több újságíró interjút szeretne a művész úrral.

IZABELLA: Újságról szó sem lehet. Ez egy jó hírű intézmény. Artúr illetelen, istenkáromló, képeit pedig egyenesen szégyelljük. Szó sem lehet ilyen típusú publicitásról.

ÖREGEM: Jó, akkor megüzenem a lapoknak, hogy az otthon nem engedélyezi, hogy a művésszel interjút készítsenek. Ez lesz a hét sztorija. Már látom a címét: „Diktatúra az otthonban”.

IZABELLA: Ez egyenesen zsarolás. A zsarolást pedig nem tűröm. Berepelem önt és a lapot is. S különben is, egy tisztességes polgár nem vesz szennylapokat. Az értelmes újságok nem foglalkoznak ilyen mázsolmányokkal. *(Szünet.)* Különben megtiltottam, hogy Artúr vendégeket fogadjon.

(A heves vita alatt a „nézőközönség” helyesli Izabella okfejtését. Bizonyos idő után Laura és Artúr jelenik meg a háttérben. Csendben figyelik a jelenetet.)

ÖREGEM: Ahogy gondolja. Nem óhajtok beleavatkozni az önök nevelési módszereibe. Igaz, nem esne le a korona a fejről, ha megengedné, hogy váltsak néhány szót Artúrral.

IZABELLA: Ön roppant pimasz. Artúr a kórházban van. Kérem szépen, távozzon, mert kénytelen leszek kellemetlen lépésekhez folyamodni.

ARTÚR: Keresztüllövi a barátomat, nemde?

ÖREGEM: Artúr? Nem is tudtam, hogy táborig kórházat létesítettek a kertben!?

IZABELLA: *(Kényelmetlen helyzetben.)* Megmondtam: távozzon!

ÖREGEM: Szívesen. Előbb azért átadom Artúrnak a kritikákat, melyekben neves képzőművészek értékelik a fiatalember munkáját. És természetesen a csekket, a honoráriumot. *(Átadja.)* Hatalmas sikered volt, fiacskám! *(El.)*

ARTÚR: Kösz.

ÖREGEM: *(Az ajtóban megáll.)* Köszönöm a kedves vendéglátást. Majd átadom gyengéd üdvözlőit a sajtónak. *(El.)*

IZABELLA: *(Erélyesen.)* Artúr! Menjen fel a szobájába. És meg ne lássam többet a lány közelében!

ARTÚR: *(Elvigyorodik. Tüntetően kezet csókol Laurának.)* Elmentem a cellába. *(El.)*

IZABELLA: Felesleges a gúnyolódás. Viselkedését jelentem az illetékeseknek. Legközelebb már az igazgatósági fegyelmi bizottság előtt találkozunk! (*Fények le.*)

VI. KÉP

*Az igazgatósági tárgyalóteremben vagyunk. Ideges zsongás.
Barátságtalan helyiség.*

IGAZGATÓ: Csak ez hiányzott, semmi más.

HELYETTES: Tudom, igazgató úr. A választások a legfontosabbak.

IGAZGATÓ: Egyáltalán miért én foglalkozom ilyesmivel? Azért fizetünk egy pszichológust.

PSZICHOLÓGUS: Elnézést, ez nem tartozik a hatáskörömbe. Csupán akkor foglalkozom a betegekkel, ha hozzám utalják őket. (*Fertelmesen dohányzik.*) Ez a nővér dolga...

IZABELLA: Már elnézést, néha a betegek közt is lehetne...

PSZICHOLÓGUS: Visszautasítom az ilyen hangnemet!

I. ORVOS: Ne veszekedjenek, hölgyeim! Most az intézetünk jó híréről van szó!

II. ORVOS: Nem lehet megakadályozni?

HELYETTES: A törvény szempontjából minden oké. Persze vannak kibúvók. Például beszámíthatatlannak nyilvánítjuk.

IGAZGATÓ: Nem jó megoldás. Kegyetlen lenne a sajtóvisszhang. A fiatal, tehetséges művészt bolondnak nyilvánították. Nem, semmiképpen sem. Keressünk kompromisszumot.

ATYA: Már mindent megkíséreltem. Rámutattam erkölcselenségére, rossz hatására a környezetre... semmi... Isten megvert bennünket ezzel az emberrel... beteggel...

IGAZGATÓ: Hagyjuk. Hívjátok be. Kitalálunk valamit.

(Az egyik Orvos kimegy a fiúért. Artúr bejön. A bizottság elé gurul. Háttal a nézőtérnek.)

IZABELLA: Megfésülködhetett volna... ha már nem akar nyiratkozni...

IGAZGATÓ: Hagyjuk! Artúr fiam, elolvastuk Izabella nővér jelentését. Megismerkedtünk problémájával. Megvitattuk, beszélgettünk az ügyről. Remélem, tisztában van vele, milyen kellemetlen helyzetbe sodorhatja intézményünket!

ARTÚR: Miért? Semmi törvényelleneset nem akarok. A világ legtermészetesebb dolgára készülök.

I. ORVOS: Ön nyilván nem ért meg minket.

ARTÚR: Nem. Szerintem nincs semmi borzalmas abban, hogy feleségül óhajtom venni Laurát.

I. ORVOS: Akkor ön nyilván nincs tisztában a tényekkel és a felelősséggel.

ARTÚR: Miféle tények? A házasság emberi dolog.

PSZICHOLÓGUS: Normális embereknél igen. De ön mozgássérült. Ne értsen félre! Temérdek gond adódhat. Először is külső segítségre van utalva. Egyedül nem élhet.

ARTÚR: *(A szavába vág.)* Tévednek. Kiállításomnak köszönhetően elég jól keresek. Anyagi gondjaim nincsenek. Ami pedig magát az életet illeti: berendezkedünk úgy, hogy ne legyünk senki terhére.

I. ORVOS: Könnyelmű. Mi nagyon tiszteljük akaraterejét, úgymond, művészi kibontakozását, szórakozását. De kérem, ne legyen naiv! Ma elismerik, holnap elfelejtik. Tudja, milyen a művészvilág. Kereset nélkül marad. S akkor hová? Vissza az intézetbe. Tehát az egész folyamatban nem is egy, hanem több ember terhére lennének.

ARTÚR: Bizonyos dolgok esetében tárgyaltalan a vita. Mások a meggyőződéseink, és passz. Ami pedig azt illeti... nézze, az önök társadalma épp erre alapul... a kormány a polgárok terhére van, hát miért ne lennék én egy kicsit az önök terhére?

HELYETTES: Én nem viccelődnék az ilyesmivel...

PSZICHOLÓGUS: *(Affektál.)* Nézzük a problematika egy másik aspektusát. Ön, talán nem is tudatosan, de ezzel a narciszoid lépéssel tönkretetheti, diszharmonikussá teheti egy fiatal lány életét. Lelki szférájára végzetes hatással lehet. Épphogy beleszokott egy ilyen típusú életmódba, elfogadta sorsát. S ekkor jön ön egy abszurd ideával. Persze a lány azonnal elfogadja, megragadja a diszkriminált lehetőséget: hisz emlékezteti a múltra. Belevág. S jön a csalódás. Rádöbben: ő mozgássérült, a múltat nem lehet rehabilitálni. A kronológiai folyamat visszafordíthatatlan. A házasság sikertelen lesz: felszínre kerül Laura rejtett frusztrációja, mely összeütközésbe kerül az ön neurotikus oppozíciós temperamentumával, mindkettejükben felébrednek a komplexusok, csak aszinkron intenzitással, majd a mély depresszió következik. Az ön narciszoid önzése csak a lány kárára van. Laura gyenge egyéniség, labilis jellem, befolyásolható karakter, mint minden átlagbeteg. Ezért kérem önt, álljon el obszcén szán-

dékától. Higgyen nekem! Van tapasztalatom. Minden házasság így végződik. Én tudom.

ARTÚR: Elnézést, igazgató úr, de ön értett ebből valamit? Napok óta színét sem láttam az otthonban... ááá, minden pszichológus ilyen.

PSZICHOLÓGUS: Hogy én nem vagyok a munkahelyemen?!...

IGAZGATÓ: Veszekedés nélkül... ami igaz, az igaz...

II. ORVOS: Artúr, tud ön arról, hogy a paralizis megsértette Laura tüdejét? Egy erősebb nátha, gyengébb tüdőgyulladás menthetetlenül a halálba sodorná. Az orvosi felügyelet elengedhetetlen!

ARTÚR: Tudok róla. Ő maga mondta el. De tud vigyázni magára. Igaz, nyomorékok vagyunk, de nem tehetetlenek. Amit egy kétlábú el tud végezni, miért ne tudnánk mi is? Persze, más módszerekkel. Ennyi rizikót vállalunk. Önök, kétlábúak is vállalják a felelősséget házasság esetén. Több százezer betegség, dögvész ellenére is egybekelnek. Például, professzor úr... ön dohányzik, tehát potenciális rákos. Ön nem gondol a kedves nejére, gyermekeire? Ugyanannyi esélye van elpatkolni, mint Laurának.

I. ORVOS: A dohányzás, az más.

ARTÚR: Nem más. Szempont kérdése. Minden lutri, minden tettünk rizikó. De vállaljuk. Önök is. S ezúttal én is. Nagy baj, hogy boldogok akarunk lenni?

ATYA: Számtalanszor hangoztattam, Artúr fiam, hogy a mozgás-sérültek a boldogságot Istenben keressék! Sőt, missziótok van! Ti vagytok a tiszta erkölcs, a makulátlan élet megtestesítői. Ti vagytok a példakép!

ARTÚR: Ön szerint a házasság erkölcstelenség?

ATYA: Normális esetben nem. De ezúttal a szituáció nem normális. Ez a házasság rossz hatással lenne a környezetre. Megbontaná a rendet. Már így is kitört a botrány... vendégeink között...

ARTÚR: Azok a vén pockok nem érdekelnek.

ATYA: Nem szép, hogy így beszél sorstársairól. Gondoljon másokra is, ne pusztán önmagára.

ARTÚR: De én, bizony, csak önmagamra gondolok. Ugyanúgy, ahogy önök is. Ilyen a társadalom. Önközpontú. Önök sem kímélik környezetüket, embertársaikat, ha a karrierről van szó. Átgázolnak még a holtakon is. Igen, ebben a pillanatban csupán magamra és Laurára gondolok. Senki másra. Ezt a picike önzést megengedhetjük magunknak. Kijár! A mi önzésünk gyerekjáték az önökéhez képest. Ebben a pillanatban sem a kettőnk boldogságára, egészségére, jólétére gondolnak, hanem a beosztásukra, posztjaikra, előmenetelükre. Ez nem önzés?

IGAZGATÓ: Hagyjuk az üres szavakat! Nyílt leszek. Óhaja bizonyos normákkal kerül szembe. Ha magának megengedjük, idővel másnak is engednünk kell. Az ilyesmire pedig nincs anyagi háttér. Az állam nem olyan gazdag, és nincs apparátusa, hogy foglalkozzon a mozgássérültek tönkrement házasságaival. Tudom, bizonyos munkákra önök is képesek. De így is nagy a munkanélküliség. Magától értetődő, hogy a munkát normális embereknek adjuk.

ARTÚR: Ezek szerint mi nem vagyunk normális emberek?

IGAZGATÓ: Félreért. Már kialakult egy nézet a mozgássérültek életmódjáról. Kivételt nem tehetünk. Kerüljük a botrányt. Bármilyen skandalum csak a támogatóinkat veszélyeztetné. Képzeld, milyen kellemetlen lenne: a párt a mozgássérültek házasságával foglalkozik, holott kiújultak a bányászproblémák, nagy a munkanélküliség. Kérdéssé válna a többi betegünk egzisztenciája.

ARTÚR: Magyarán: feláldozzák két ember boldogságát holmi gyanús, homályos politikai célok érdekében?!

IGAZGATÓ: Isten ments!

ARTÚR: Teljesen világos: ön a pozícióját félti. Ön egy hatalmon lévő politikai irányzat szócsöve, annak érdekeit képviseli. Önök részére mi csupán vendégek vagyunk, betegek. S igaz. Vendégek vagyunk egy undorító világban, egy világban, mely nem vesz tudomást más világok, párhuzamos világok létezéséről. Önök szerint mi betegek vagyunk. Pedig igazán ez a nyegle civilizáció beteg! Persze, gondoskodnak rólunk. De ez pusztán szelep! Elsorvadt lelkiismeretük egy másodpernyi romantikája! Önök számára mi szimbólumok, jelképek, metaforák... hatalmi eszköz vagyunk, s nem emberek! Önző vagyok? Mert embernek tartom magam? Normális embernek?! Nem, ezúttal nem! Embernek tartom magam, ugyanazokkal a jogokkal, kötelezettségekkel, mint önök. Semmilyen törvény nem állhat közénk! Boldogságunkat semmilyen norma, erkölcs nem befolyásolhatja! Nem engedem! Ennyivel tartozik nekem a sors! Behajtom az adósságát. S ha csupán egy pillanatról lenne szó: akkor is ezt az utat választanám! Nem érdekel az önök pártja, a publicitás, a botrányok, semmi sem érdekel! Ebbe az otthonba saját elhatározásomból jöttem, nincs szükségem gyámokra. S ha kell, saját elhatározásomból elmegyek! Számomra az ügy le van zárva! *(Artúr kigurul. Becsapja az ajtót. Fények el. Független.)*

Vége az első felvonásnak

II. FELVONÁS

I. KÉP

Az igazgató szobájában vagyunk. Sűrű dohányfüst. Lázasan tárgyalnak.

HELYETTES: Csávában vagyunk. Ha nem lennének a választások...

IGAZGATÓ: Ne emlékeztessen a választásokra!

HELYETTES: Beállíthatnánk a dolgot. Lehet, hogy Rudolf úr... a párt választóit megrendítené ez a házasság...

IGAZGATÓ: A választókat igen, de az ellenzéki sajtót nem. Minden apróságra lecsapnak. Elég baj van velük. Egy tisztességes és jó hírű otthonban absztrakt képek. A választóink rendes, becsületes polgárok. Nem szeretik az értelmetlenségeket. Azt hihetik: az intézet valamilyen anarchista lepratelep. Túl sokat pletykálnak a városban.

I. ORVOS: A többi betegről ne is beszéljünk... Istenhívő emberek. Befizetik rokkantnyugdíjukat, hogy ellássuk őket. Ez a makacs fiatalember megbontja a rendet. Felháborítja a betegeket.

IGAZGATÓ: Francba az egésszel! Az állásunkról van szó. Botrány esetén megvonják tőlünk az állami támogatást, másrészt a vendégek másik otthonba költöznek. Néhányan maradnak csupán a nyakunkon... az állami segélyesek. Mind egy idióta miatt... tenni kellene valamit... persze, a pszichológusunk kényelmesen ül a babérjain...

PSZICHOLÓGUS: Kérem, én ártatlan vagyok! Izabella nem figyelt oda. Nem az én hibám. Ha előbb szól...

IZABELLA: Én megtettem minden tőlem telhetőt!

HELYETTES: Akkor nem lennék ilyen helyzetben!

IZABELLA: Miért, kételkedik a munkámban?

HELYETTES: Igen, kételkedem!

IGAZGATÓ: Igaz. Izabella nővér, az ön feladata, hogy figyelje a betegeket. Ha idejében jelenti a rendellenességeket, s nem magánháborút folytat... most mindannyian pácban vagyunk...

IZABELLA: Kérem, beadhatom a felmondásomat...

IGAZGATÓ: Én meg írhatok egy olyan elbocsátólevelet, hogy soha a bűdös életben nem kap munkát a szakmájában. Érthető?

IZABELLA: Tökéletesen. Én vagyok a bűnbak.

HELYETTES: Miért, az igazgató úr szaladgáljon a betegek után?

IZABELLA: Hát itt van az Atya, például...

ATYA: Engem hagyjanak ki! Azért fizetnek, hogy megtartsam a reggeli misét, hogy elbeszélgessek a kedves hívőkkel.

IZABELLA: A nagy szeretet, az isteni küldetés hová lett?

ATYA: Nem az én munkám! Nekem is van magánéletem!

IZABELLA: Mindenkinek van magánélete, csak nekem nincs?

IGAZGATÓ: Teljesen felesleges vita. Izabella nővér, ajánlom, gondolkodjon valamilyen megoldáson. Ha én keresek, az nagyon radikális lesz. Nincs időm ilyesmivel foglalkozni. Fontosabb dolgaim is vannak... mint hogy agyalágyult mozgássérültekkel foglalkozzam... máris kések egy értekezletről... *(Izabella nővérhez.)*... Megértettük egymást?...

IZABELLA: Igen. *(Elsötétül a színen.)*

II. KÉP

1. jelenet

A nappaliban vagyunk. Este van. Nyílik az ajtó. Néhány másodpercre fény tódul a szobába. Öregem jön be. Egy láthatatlan nőszemély invitálja. Mászkál egy ideig, majd rágyújt. Leül.

ÖREGEM: *(A sötétben ücsörög. Artúr jön be.)* Na, végre!

ARTÚR: Csendben. Tele vagyunk spiclikkel...

ÖREGEM: Az a fő, hogy átjutottunk a barikádokon. Kérlek, bevettem teljes Don Juan-i tudományomat. A kis ügyeletes pipi bevette.

ARTÚR: Te két lábon futkározó zseni!

ÖREGEM: Mondd, mi az a fontos? Az embert éjnek idején ugrasztod.

ARTÚR: Kellesz, Öregem. Egy-két apróságot kellene elintézned.

ÖREGEM: *(Szünet.)* Laura? Bejelentettétek a házasságot?

ARTÚR: Igen. Teljes a kupleráj. Nemsokára halálra ítélnék.

ÖREGEM: Mit csináljak?

ARTÚR: Itt ez a boríték. *(Öregemnek nyújtja.)* Szerezz egy házassági akárkit, aki hajlandó a helyszínre talpalni, s összeadni két fiatalt. Az ürgét előre kifizeted. Ami marad, abból jegygyűrűt veszel, virágot meg egyéb zöldségeket. Kapiskálsz?

ÖREGEM: Ja. Még sörre is marad.

ARTÚR: Privát nyomor. Van még. Szerezzél nekem egy szmokingot, Laurának pedig valamilyen fehér izét...

ÖREGEM: Hm... szmoking lesz... majd az enyémet elkapod... ami kedves jövődöbéli nejedet illeti... kitalálok valamit...

ARTÚR: Számítok rád.

ÖREGEM: Tudom. Reálisan... mondjuk... egy hét múlva tudom szállítani a cuccokat...

ARTÚR: Tökéletes. Még valamit: szólj be egy-két laphoz. Ami biztos, az biztos.

ÖREGEM: Van még óhajod?

ARTÚR: Persze! Lejátsszunk egy parti sakkot... és agyonverlek!

ÖREGEM: Hála istennek... megint a régi.

(Felállítják a bábukat. Elkezdik. Izabella ront be.)

IZABELLA: Hallatlan! Azt mondtam: nem fogadhat vendégeket! Ááá, ön az? Illetlen fiatalember. Tisztában van azzal, hogy feljelenthetem? Éjnek idején betörni egy intézetbe?

ÖREGEM: Csupán sakkozunk.

IZABELLA: Nem érdekel, hogy mit csinálnak. Szerintem a botrányos házasságot tárgyalják. Felesleges az ügyködés. Az igazgató úgysem engedi. Ebben az intézetben nem lesz skandalum. Ki meg egyelőre nem mehet. Ha belerokkanok, akkor sem engedem meg, hogy botrány legyen!

III. KÉP

Laura az ágyban fekszik. Olvas. Artúr gurul be halkán.

ARTÚR: Alszol, kedves?

LAURA: Vártalak.

ARTÚR: *(Puszi.)* Hoztam neked valamit. Az arcképedet.

LAURA: *(Mosolyog.)* Remek. Gyere ide! *(Még egy puszi.)*

ARTÚR: Öregem beszerez mindent.

LAURA: S akkor összeházasodhatunk. *(Szünet.)* Hol fogunk élni?

ARTÚR: Ezen sokat gondolkodtam. A legegyszerűbb, ha bérelünk egy lakást. Berendezzük. Világunkhoz idomítjuk.

LAURA: Az óvárosban? Minden egy helyen van. Az önkiszolgáló, az áruházak, a színház, a könyvtár, a folyó, a sétány, a vár. Neked lenne egy dolgozósobád, műtermed.

ARTÚR: Nem fontos. Tudok kis helyen dolgozni.

LAURA: Lesz dolgozósobád! Egy házasság halálra van ítélve, ha nincs mind a két félnek egy fészke. *(Szünet.)* Az enyém a

konyha... nem, nem akarok főzni... habár főzhetnék is... az is a közös léthez tartozik. Újra írok. A tanárim mondták: van tehetségem hozzá. Tudod, a legkényelmesebb a konyhában írni... valamikor is...

ARTÚR: Igazad van. Nem szeretném, ha a lakás a folyóra nézne. Inkább az utcára. Szeretem a nyüzsgést.

LAURA: Ühüm. Kellemesebb reggel a zsibongó utca, mint a magányosan hömpölygő folyó. *(Szünet.)* Tudod, kénytelenek leszünk funkcionálisan berendezni a lakást... de legyen arculata...

ARTÚR: Persze. Hófehér falak és nyersfa bútorok...

LAURA: Sok bőr és semmi csiricsáré... hatalmas könyvszekrény...

ARTÚR: ... és egy marha nagy ágy...

LAURA: *(Pajkosan.)* Feltétlenül. *(Szünet.)* A pénz honnan?

ARTÚR: Majd valahonnan. A kiállításomat két galéria is megvette. Több képet eladták. Szép összeg.

LAURA: A szüleim is adnak valamennyit. Kezdetnek. Eleinte majd morognak, de adnak.

ARTÚR: Öregem is segíteni fog. Persze, pénzt nem fogadunk el. De a berendezésnél biztos, hogy segít. Jó gyerek.

LAURA: Bemutatsz neki?

ARTÚR: Még nem. Majd.

LAURA: Féltekeny vagy?

ARTÚR: Van mire. Szép vagy.

LAURA: Mint az arcképen?

ARTÚR: Igen, mint az arcképen.

LAURA: Szeretem a zöldet, a növényeket. Felfrissíti a lakást. Felfogja a dohányfüstöt.

ARTÚR: Majd leszokom a dohányzásról.

LAURA: Minek? Ha jólesik... Szeretek sokáig aludni...

ARTÚR: Én is. Sajnos, itt nem lehet. Reggel megisszuk a forró kávé... az erkélyen... jó lenne egy erkély... Istenem, mennyire hiányoznak az apróságok... csésze kávé, magány... napisajtó háziköntösben... zene, zene! Egy jó lemez.

LAURA: És a munka. Te festesz, én meg írok. S nincs reggeli, déli, esti kongatás, villanyoltás. Csak ketten. *(Szünet.)* Nappali. Kell nappali. Rengeteg vendégünk lesz.

ARTÚR: Majd a munkaszobámat kinevezzük nappalinak. Ne legyen gond.

LAURA: *(Hosszú szünet.)* Artúr.

ARTÚR: Igen?

LAURA: Nagyon...

ARTÚR: *(Megérinti.)* Tudom.

LAURA: Gondolod, hogy ez mind valóra válik? Gondolod, hogy sikerül?

ARTÚR: Igen.

LAURA: Sikerülni fog. És mégis félek. Félek, hogy történik valami, valami előreláthatatlan. Félek, hogy a sors közbelép. Már félek a boldogságtól.

ARTÚR: Hülyeség.

LAURA: Sikeres voltam, felfelé íveltem, terveim sorra sikerültek, isteni erőt éreztem magamban... a sors ekkor megnyomorított. Félek, most is így lesz.

ARTÚR: Nem. Sikerülni fog. A sors nem lehet oly kegyetlen. Egyszer már megbüntetett bennünket valamiért... tudat alatti vétünkért?... egy régmúlt időben elkövetett gazságunkért? De bármilyen hatalmas ez a vétünk... eleget vezekeltünk. Jogunk van erre a cseppnyi boldogságra. S itt a talizmánom. A *Lappangó*. Amíg a *Lappangó* velem van, bennünket nem érhet semmi baj. Ő a mi védőszentünk.

LAURA: *(Elmosolyodik.)* Hiszek a *Lappangó*ban.

ARTÚR: Magadban higgyél! És a szerelmünkben. Ki állhatna közénk? Az igazgatóság? Izabella? KI?! SENKI! Különbön eldöntöttem: házasságunk után kilépünk ebből a kuplerájból. Öregem majd segít... elintézni a formalitásokat.

LAURA: Talán szólni kellene...

ARTÚR: Nem. Ez a mi bosszúnk. Legalább egy hétig idegeskedjenek. Ne félj! Felesleges. Ha valaki vagy valami megakadályoz bennünket, az azt jelenti: a kétlábúak megérettek, hogy eltűnjenek a föld színéről.

IV. KÉP

1. jelenet

A társalgóban vagyunk. A nyomorékok szórakoznak. Beszélgetnek. Artúr teát szűrcsöl, s újságot olvas. Valamin vigyorog. Félt szemmel az ajtót figyeli. Laurát várja.

IZABELLA: *(Egy kolléganőjével beviharzik.)* Ki engedte meg, hogy portrékat festegessen a bentlakókról?

ARTÚR: Egy: alkotói szabadság. Kettő: az alany engedte meg.

IZABELLA: Nem érdekel! Számtalanszor megmondtam: hagyja békén a lányt!

ARTÚR: A menyasszonyomat?

IZABELLA: Ilyesmíró! nem tudok, és nem is akarok tudni!

ARTÚR: Ez már privát nyomor.

IZABELLA: Ön roppant faragatlan! De tettem róla, hogy az az...
ocsmány arckép eltűnjön a föld színéről!...

ARTÚR: Mit csinált a képpel?

IZABELLA: Természetesen a szemébe dobtam.

ARTÚR: Micsoda?! Laura megengedte?

IZABELLA: Laura jobb, ha hallgat. Egy olyan tárgyat találtunk a szobájában, ami nincs a hivatalos leltárban. Márpedig ami nincs a leltárban, az a szemébe megy!

ARTÚR: Ez ajándék volt.

IZABELLA: Egy úriember nem ajándékoz szemetet egy úriasszonynak!

ARTÚR: Elegem van önből! Szűk látókörű zsarnok!

IZABELLA: Téved. Csak a kötelességemet teljesítem.

ARTÚR: Tudom, szeretné felőrölni az idegeinket. Tudom, mindent elkövet, hogy meghiúsítsa a házasságunkat. Jó, összetörte, szemébe dobta a képet. Zaklatta Laurát. Eltűrjük. Az idő nagy úr, s velem cinkos. Mi győzünk! Nekünk van igazunk. Ez nem csupán magánharc: az önök nyomorék, velejéig romlott világa életünkre rontott. Az önök világa nem is nyomorék. Nekünk legalább van tolókocsink. De önöknek nincs, csupán csúsznak-másznak, mint a hullók. Vergődnek, az utolsókat rúgják.

IZABELLA: Ön választott. S ön felelős mindenért!

2. jelenet

Homály. Csupán körvonalakat láthatunk.

ARTÚR: Nem kell sírni. *(Szünet.)* Ezért nem kell sírni. Majd festek egy új arcképet. Ezzel úgysem voltam megelégedve.

LAURA: Persze, hogy festesz, de...

ARTÚR: Elrontottam a színárnyalatokat.

LAURA: Nem az arcképről van szó. Nagyon félek. Rossz előérzetem van. Lassan rám nehezedik valami, valami, amit nem tudok elhárítani.

ARTÚR: Mindent elhárítunk. Izabella tehetetlen.

LAURA: Nem, nem, Artúr! Nem Izabella.

ARTÚR: Hanem?

LAURA: Érzem, megálmodtam... távolodunk egymástól... már másodszer álmodom ilyet... először akkor... távolodunk egy-

mástól, valamilyen láthatatlan erő taszít bennünket. Álmodtam. Végtelen tenger. Te egy csónakban lebegtél, nem volt eveződ. A *Lappangón* dolgoztál. Azt hitted, a part mentén vagy. De a sunyi ár vitt magával, be, a nyílt tengerre. S én hiába ordítottam. Már nem hallottad. Utánad ugrottam. Rádöbbsentem: nem tudok úszni... megfeledkeztem róla. Még álmaimban is nyomorék vagyok. Utálom a tehetetlenséget. Lassan süllyedtem, fuldokoltam... de továbbra is kiabáltam... neked... de téged vitt az ár. S mielőtt elnyelt volna a sós víz, egy pillanatra a kék égen feltűnt egy kielégült, gúnyos arc...

ARTÚR: Izabella?

LAURA: Nem. Nem Izabella. Egy bohóc, egy bohóc cinikus arca...

ARTÚR: (*Hosszú szünet.*) Bolondság. A *Lappangó* vigyáz ránk.

V. KÉP

1. jelenet

Artúr egy improvizált paraván mögött öltözködik. Öregem körülötte toporog.

ÖREGEM: Segítsek?

ARTÚR: Nem kell. Szégyenlős vagyok. (*Nevet.*)

ÖREGEM: Elég nagy? Jó lesz?

ARTÚR: Mintha rám szabták volna. Úgy nézek ki, mint egy filmsztár.

ÖREGEM: Régen nem volt tisztítóban. Lekeféltem.

ARTÚR: Minő tökély. (*Szünet.*) Megellek, mire ezt a nyavalyás csokornyakkendő magamra diktálom.

ÖREGEM: Mondom, segítek.

ARTÚR: Én meg mondom: felöltöztetem magam, ha beledöglök is!

ÖREGEM: Laura nem jön megnézni az elegáns vőlegényt?

ARTÚR: Most nem. Előbb rendbe hozom magam. Elment a kertbe sétálni. Csak teljes úriemberi mivoltomban láthat. (*Szünet.*) A virágcsokrot elhozta?

ÖREGEM: Igen. Átsverceltem. Még szerencse, hogy a bandának igazgatósági gyűlése van. Megint az a kis spiné az ügyeletes nővér. (*Nevet.*) S megint bevette a maszlagot. Tetszem neki. Leceszthették, mert a múltkor beengedett. S most újra...

ARTÚR: ... bezzeg a te charme-od... Rohadt kurafi!...

ÖREGEM: Vörös rózsát hoztam valamilyen fehér miszmasszal. Jó lesz?

ARTÚR: Nekem... (*Artúr kigurul a paraván mögül.*)

ÖREGEM: Elragadó vagy.

ARTÚR: A csokornyakkendő?

ÖREGEM: Remek.

ARTÚR: Nyugodtan megmondhatod az igazat.

ÖREGEM: Komolyan, jól nézel ki.

ARTÚR: Az más. Tetszeni fogok Laurának?

ÖREGEM: Eldobja magát a gyönyörtől.

ARTÚR: Elmegyek megborotválkozni.

ÖREGEM: Szmokingban?

ARTÚR: Ne legyél szőrszálhasogató! Igen, szmokingban borotválkozom. És?

ÖREGEM: Felőlem... Vigyázz a habra... nem lehet kimosni...

ARTÚR: Ha te mondd...

ÖREGEM: Menjél, ne is lássalak. Elugrok, s elhozom a lelkészt. Nagyon jópofa az öreg. A vén csataló az egyetlen szabadelvű pap, aki hajlandó házhoz jönni.

ARTÚR: Majd bulizunk vele egy hatalmasat...

ÖREGEM: Az biztos...

ARTÚR: És a komaasszony?

ÖREGEM: Jó, hogy szóltál...

ARTÚR: Persze, ahogy meglátsz egy kis nővérkét... friss pipihús, mi?...

ÖREGEM: Ugyan. Ismersz...

ARTÚR: Ez a baj.

ÖREGEM: Jó. Útközben fölszedem a komaasszonyt is. (*Szünet.*) Mikor láthatom a menyasszonyt?

ARTÚR: Van idő... komám... majd meglátod teljes fényében, pompájában...

2. jelenet

Artúr a tolókcocsijában alszik. A rózsacsokor az asztalon hever. Kint esik az eső. Két idősebb mozgássérült gurul be. Néhány másodpercig figyelik Artúrt, majd az oldalsó tévésobába mennek. Bekapcsolják a készüléket. Hangos zene.

ARTÚR: (*Felriad. Körülnéz. A tévésobába gurul. Beszól.*) Nem látták Laurát?

ZUBÁK: (*Kijön.*) Nem, nem láttuk.

ARTÚR: Pedig megígérte, hogy délután lejön.

KÁLMÁN: (*Ő is kijön.*) Lehet, hogy meggondolta magát. Nem csodálnám.

ARTÚR: Esik az eső?

ZUBÁK: Zuhog.

ARTÚR: Laura nem maradt kint? Egy megfázás végzetes lenne.

KÁLMÁN: Nem hiszem. Menjünk! Jó meccs lesz. (*El.*)

ZUBÁK: Ja. (*Ő is el.*)

JUCIKA: (*Begurul.*)

ARTÚR: Elnézést! Nem látta Laurát?

JUCIKA: (*Gőgösen ránéz. Hallgat.*)

ARTÚR: Bátorodom feltételezni, hogy az ebéd óta nem süketült meg, tehát hallotta, mit kérdeztem!

JUCIKA: Önök számomra nem léteznek. Levegő! (*Elveszi horgoló-készletét. El.*)

ARTÚR: Mi van ma? Mindenki bogaras? (*Elveszi a virágcsokrot.*)

NÓVÉR: (*Be.*) Artúr, ön még ünneplőben van?

ARTÚR: Laura hol van?

NÓVÉR: Nyilván a szobájában.

ARTÚR: Megnézem.

NÓVÉR: Csak nehogy Izabella nővér meglássa. (*Artúr ki. A nővér a tévészobába megy.*) Uraim, lehet fürdőbe menni. (*Motyogás.*)

Tudom, hogy mérkőzés van. Majd utána nézhetik tovább.

(*A nővér ki a két férfival. Artúr visszagurul. Izabella jön.*)

ARTÚR: Laura hol van?

IZABELLA: Mi köze hozzá?

ARTÚR: Mi az, hogy mi közöm hozzá?! Van közöm hozzá!

IZABELLA: Még ha tudnám, akkor sem mondanám meg.

ARTÚR: Tudnom kell, hol van Laura.

IZABELLA: (*Benéz a tévészobába.*) Jól van, elmentek. (*Artúrhoz.*)

Hagyjon békét a Laurájával együtt!. (*El.*)

(*Öregem jön be. Körülnéz, majd belép.*)

ÖREGEM: Elment a bestia? Messziről hallani a hangját. Beugrottam a vécébe.

ARTÚR: El.

ÖREGEM: Elhoztam a lelkészt meg a komaasszonyt. Lent a portánál várnak. Laura látott?

ARTÚR: Nem. Fogalmam sincs, hol lehet. Egész délután várok rá.

ÖREGEM: Nincs a szobájában?

ARTÚR: Már megnéztem. Nincs. A toalettben sincs. Eltűnt. Hacsak nincs a kertben. De az nem logikus.

ÖREGEM: A kertben?

ARTÚR: Még délelőtt kiment olvasni. Azt mondta, még ebédre sem megy. Túl izgatott.

ÖREGEM: A kertbe? Kint zuhog az eső!

ARTÚR: Nem hülye. Már rég bejött volna.

ÖREGEM: Zárt ajtón keresztül?

ARTÚR: A kertajtó zárva?

ÖREGEM: Igen. Először oda akartam bújni Izabellától. Majdnem ráfáztam. Még jó, hogy a közelben volt toalett.

ARTÚR: Ez azt jelenti, hogy...

ÖREGEM: Nem lehet igaz... (*Elrohan. Nem látjuk Öregemet, de halljuk, próbálja kinyitni valamelyik kerti ajtót, ablakot.*) Nem megy. Végigszaladok az ablakok mellett. Hátha meglátom.

ARTÚR: Jövök én is.

ÖREGEM: (*Kintről.*) Igen! Ott látok valamit! Lehet, hogy ő az.

ARTÚR: Szent Isten, bőrig ázhatott.

ÖREGEM: (*Vissza.*) Ki kell nyitni.

ARTÚR: A nővérnek van kulcsa.

IZABELLA: (*Be.*) Ön itt? Ki engedte be? Most betelt a pohár!

ARTÚR: Ön zárta ki Laurát?

IZABELLA: (*Őszinte meglepetéssel.*) Mit akar ma mindenki Laurával? No, de először kidobatom ezt a betolakodót!

ÖREGEM: Nézze, nővér, Laura valószínűleg kint maradt az esőn. A kulcsra lenne szükségem.

IZABELLA: Laura nem valószínű, hogy kint maradt. Ilyen nevetséges magyarázattal nem húzza ki magát. A kulcsot pedig nem adhatom idegeneknek. És... önt először kidobatom, majd utána leellenőrzöm agyrémeit!

ÖREGEM: Nővér, kérem! Most azonnal ideadja a kulcsot... (*Növekvő hangerővel.*)... vagy úgy pofán csapom, hogy a következő pár napban nem fog talpra állni!!!

IZABELLA: (*Megszéppenve. Ugyanakkor rádöbben: lehet, hogy a lány tényleg kint maradt.*) Itt van. De ezt nem ússza meg!

ÖREGEM: Téved! Ha Laura kint van, akkor ezt ön nem fogja megúszni. Isten az atyám, hogy lecsukatom! (*Kimennek. Artúr bent marad. Kezében a virágcsokor. Elsötétül a terem.*)

3. jelenet

Artúr háttal van a közönségnek. Dohányzik. Kezében még mindig virágcsokor. Fiatal nővér jön be. Kezében pohár.

NÖVÉR: *(Egy ideig figyel a fiút. Lassan közelebb jön. Megérinti.)*

Vedd be! Nyugtató.

ARTÚR: Nyugodt vagyok. Nincs esélye, ugye?

NÖVÉR: Van esélye. A legjobb orvosok foglalkoznak vele.

ARTÚR: Nem segít.

NÖVÉR: Vedd be!

ARTÚR: Miért nem mehetek oda? *(Megfordul.)* Miért nem visznek oda?

NÖVÉR: Jobb így. A barátod ott van. Meg Izabella nővér.

ARTÚR: Izabella nővér...

NÖVÉR: Minden... rendben... lesz...

ARTÚR: Ha tüdőgyulladást kapott, vége... Miért nem dörömbölt? Meghallotta volna valaki!

NÖVÉR: Lehet, hogy elbóbiskolt...

ARTÚR: Miért nem kiabált? *(Szünet.)* Ez rejtély marad... örök rejtély... lehet, hogy nem is akart...

NÖVÉR: Kérlek, vedd be! Az én kedvemért.

ARTÚR: *(Beveszi.)*

(A háttérben megjelenik Öregem. Csurom víz. Egy ideig álldogál az ajtóban. Artúr és a nővér észreveszik. Csend. Öregem Artúrhoz megy. Leül mellé a földre, a kerekének támaszkodik. A nővér lassan hátrál. Hosszú csend. Öregem megérinti Artúrt.)

ÖREGEM: Sajnálom... tényleg...

ARTÚR: *(Hosszú kínos szünet.)* Behugyoztam.

(Megint hosszú csend. A nővér nem mer közbelépni. Izabella jön be. Nem mer túl közel jönni.)

IZABELLA: Nem...

ÖREGEM: Be mer jönni?! Be meri tolni a pofáját?!

IZABELLA: Nem tehetek róla...

ÖREGEM: Nem? Ön zárta ki. Ön egyszerűen gyilkos!

IZABELLA: Nem zártam ki.

ARTÚR: *(Halkan.)* Nem zárta ki.

(Mindenki rá figyel.)

ÖREGEM: Tessék?

ARTÚR: Nem ő a bűnös. Ő nem tehet semmiről. Izabella nővér embertelen, korlátolt, de nem gyilkos. Ő is csak eszköz. De nem, nem gyilkos.

ÖREGEM: Akkor?...

ARTÚR: Az a kurva sors... igaza volt Laurának... ha valakit boldogtalanságra ítélnék... nincs menekvés...

IZABELLA: *(Nagyon halkán rebegi.)* Köszönöm... *(El.)*

ÖREGEM: De ez nem logikus.

ARTÚR: *(Ingerülten. Fájdalommal.)* Te is a logikát keresed? Nincs logika... érted?!... nincs... csak halál van... érted?!

(Kigurul. Az ajtó előtt egy pillanatra megáll. A virágcsokor még mindig a kezében. A nővér, aki egész idő alatt bent van, tolja a fiút.)

ARTÚR: Öregem.

ÖREGEM: *(Ránéz.)* Igen.

ARTÚR: Fogd a virágot. *(Odadobja.)* Ne dobd el. *(Szünet.)* Érdekes, a virágcsokorra minden esetben szükség van. *(El.)*

(A színpad elsötétül.)

UTÓJÁTÉK

Artúr egy helyben, nyugodtan ül. Jól tartja magát. De többet nincs benne a cinikus humorérzék. Elfásult. Öregem dohányzik és mászkál. A sarokban egy papírba csomagolt kép.

ARTÚR: Mit mászkálsz? *(Szünet.)* Vidd el a képet!

ÖREGEM: Ezt?

ARTÚR: Igen. A *Lappangó*. Nincs rá többet szükségem. Jól átvart.

Kiállíthatod, eladhatod... bármit csinálhatsz vele...

ÖREGEM: A festést nem hagyod abba... remélem...

ARTÚR: Nem... most már tényleg csupán ez maradt nekem...

ÖREGEM: *(Szünet.)* Nem voltál.

ARTÚR: Minek?... belülről temettem el...

ÖREGEM: Még most sem értem...

ARTÚR: Én sem. S nem is fogom. Rejtély marad. Mindörökre. Felesleges keresni. A sors úgy döntött: el kell válnunk. S Laura elfogadta a sors döntését. Zokszó nélkül tűrte. Nem lázadt fel. Lehet, hogy azért nem ordibált, dörömbölt...

ÖREGEM: Lehet. Én akkor sem fogadom el.

ARTÚR: Ti, kétlábúak semmit sem fogadtok el. Mindenre a magyarázatot keresitek. Mi, nyomorékok pedig elfogadjuk mindazt, amit a sors velünk tesz. Itt a különbség.

ÖREGEM: *(Szünet.)* Mit csináljak a *Lappangó*val?

ARTÚR: Mondtam. Nincs rá többet szükségem. A *Lappangó* már nem én vagyok. A *Lappangó* továbbra is él... csak nem bennem... Állítsd ki. Lehet, hogy valaki megtalálja magát benne. Nekem már nincsenek kétségeim, nem hőbörgök, nem forr a lelkem... Öregem... tökéletesen üres vagyok... sivár... nem borzasztó?

ÖREGEM: De.

ARTÚR: Nincs semmi, s nem is lesz semmi... az idő fogalma többet nem vonatkozik rám... végtelen sós tenger vagyok... hömpölygök télen... s felettem egy bohóc mosolyog...

ÖREGEM: Micsoda?

ARTÚR: ... de találkozom még veled, bohóc... *(Ráeszmél, hogy Öregem kérdezett valamit.)* Hülyeségeket beszélék.

ÖREGEM: *(Artúr mellé ül. Cigarettaját az asztalkára teszi.)* Izabellával mi van?

ARTÚR: Felmondott. Elment. Nem tehet róla... lelkiismerete mégis gyötri... direkt sajnálom... ő is csupán eszköz... a társadalom eszköze... s ezt az örült társadalmat még a sors is támogatja, cinkosok... elnyeli, eltünteti a makacsokat...

ÖREGEM: Most mihez kezdesz?

ARTÚR: Például lejátszok veled egy parti sakkot, és agyonverlek!

ÖREGEM: Sakkozni akarsz?!

ARTÚR: Miért ne?

ÖREGEM: *(Gondolkodik. Elmosolyodik, majd előveszi a táblát.)* Jó, de nehogy azt hidd, hogy könnyen megadom magam. Megizgadsz a győzelemért...

ARTÚR: Majd meglátjuk...

(Felállítják a figurákat, közben beszélgetnek. A zene felerősödik. A színpad lassan elsötétül.)

Vége